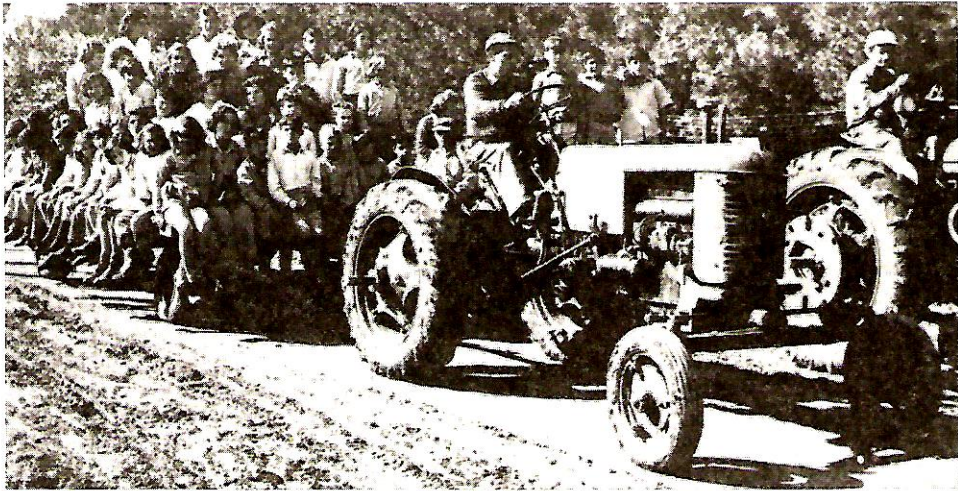

כפר-נחום
21.12.84
ש' חנוכה
כ"ג כסלו

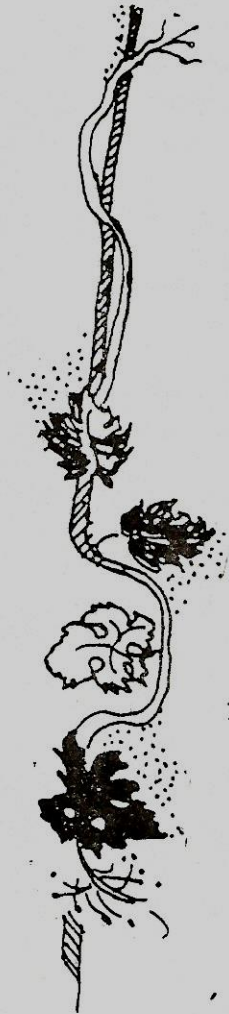
בש"א הכפר
ס"ו
(1393)

מלון
קולור

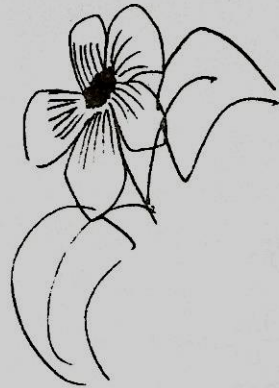
ה פעם ב " ש ב י ל י ם "

הפעם יוטבע בהם סימץ החג - יומולדת ה-45 .
לכך יכללו ה"שבילים", בנוסף למדורים הרגילים
מחיי היום-יום - סיפורים מאז, יצירות חברים,
הדי עלונים משנים עברו ועוד .

אז ...

נ ח ר ם מספר על עבדאללה
ו ז א ב פ . על שכננו
מ ש ה ל . חוזר ל"תרצה"
א ב ו ש מספר על יצירת הפיסול של
נ י ר ה ש . על עבודתה ובכלל
ר ח ל ' ה ב ר . - מנבכי הארכיון
א ב י ה ו מברך
א ב ר ה ם ט ו ל ד ו מדורח
י ח י ע ם סוקר את ענפי המשק
ו מ ת ס מגיב .

וכך המדורים מי ומה , זוטות , ברכות ,
רשימות , הודעות ועוד .

מ ז ל ט ר ב ל כ ו ל נ ו וקרואה מהנה !

לכל השותפים הנאמנים לעלוך - המוץ תודות :
אשר על השער - משה סעידי
צילומים - דוד פרלמוטר
עיטורים - אביגדור כהן
ההדפסה - יואל דרום ותקוה בן-חוריץ

וכך לכותבים, למדווחים, למרואיינים ולכל מי שאיכפת .
חומר לעלוך הבא יתקבל עד יום חמישי

כ פ ר מ נ ח ס - 4 5 ש נ ה

כפר מנחם הוא כבר לא קיבוץ צעיר .
סימני הגיל לא מצויים רק ברשומות,
אפשר לחוש בהם היטב גם בשטח...

ארבעים וחמש שנה זה כבר "חתיכת"
זמן, ואפשר בהחלט (אף רצוי) לברך
על כך שהגענו עד הלום, שיש לנו
"נקודה" יפה על המפה, שיש לנו
ב י ת !

קו האיזון החדש צריך להיות
"קו דיפרנציאלי", המבחין בצרכים
השונים של ותיקים וצעירים .
הוא צריך להיות פחות יומרני -
איך לו תשובות לכל דבר !!

חשוב לחזור לפרופורציות הנכונות,
לצנן במשהו את הפאתוס - שהרי
לא כל חבר קיבוץ הוא "חלוץ השחרור
המעמדי והלאומי" והעוזבים אינם
בדיוק "בוגדים" . חשוב שלמילים
שלנו יהיה "כיסוי" .

לא מדובר כאן על נסיגה לקו חדש,
על הרמת ידיים, כי אם על קו
ל ג י ט י מ י , היכול להפוך
לנקודת זינוק קדימה ויכול
לשמש כמקור לבטחון ואופטימיות
לקראת העתיד .

א ב י ה ו

קיבוץ, כמו אדם, כשהוא מתבגר -
יש לו יותר נסיון ופחות אשליות,
הברק בעיניים מתעמעם מעט, ובדרך
הטבע נדבקים גם, לא עלינו,
מחלות, כאבים ועייפות .

נדמה לי שבראש וראשונה צריך לל-
מוד לחיות עם "זה" . יש לבנות
קו איזון חדש ,
הלוקח בחשבון שחוקי "תנועת
השומר הצעיר" קיימת גם תנועת
הזמן... קו האיזון החדש אסור
שיינק רק מנוסטלגיה חלוצית רומנ-
טית ויראה בקיים משום התפוררות
ערכית, ניוון ואבדן דרך . עם
הרגשת תסכול כרונית, שמקורה
בזיקה לגן עדן אבוד (בבחינת
פעם היה "כי טוב" ואילו עתה
"תוהו ובוהו") , עם אכזבה כזו
אי-אפשר להביט קדימה, ובטח לא
בתקווה .

המזכירות והשיחה

26.11.84

תרומה למוזיאון נמסרה אינ-פורמציה על תרומה בסך \$ 5000 שהגיעה מתורמת בקנדה לטובת מוזיאון השפלה, לפרוייקט שחזור הנקודה.

מש' אלמן - הגדלת דירתם

בהשתתפות מרים ואלי נדונה שוב פנייתם להרחבת דירתם, וזאת לאחר דיון בנושא בשיחת הקיבוץ. מרים ואלי ביקשו להביא את הנושא בפני השיחה, כאשר המזכירות לא ממליצה להיענות לפנייתם בתור פניה פרטית. עמדת המזכירות היא שלפניה מסוג זה ניתן להת-יחס רק תוך קביעת מסגרת וכללים לבעיות דומות.

בני "יסמין" המזכירות רשמה לפניה את העוב-

דה שארבעת בני "יסמין" לא חזרו הביתה מהחופש, ולאחר שהוע-ברה להם הודעה על כך - רואה בכך את עזיבתם את הקיבוץ. המדובר בספיר, יואל, אריה ורונית מ.

תרומות נדונו ואושרו פניות לתרומות לאקי"ם,

הליגה למלחמה בשחפת ולמבצע "הקש בדלת". אלה מוסדות שאנו תורמים להם כל שנה, וראינו לנכון לא לסטות ממנהגנו גם השנה.

2.12.84

משלוח חבילות לחוץ לארץ

בהשתתפות דינה כ. שערערה בנושא זה, נדונה שאלת משלוח חבילות לקרובי משפחה בחו"ל, ע"ח הקיבוץ. המזכירות מצאה שיש צדק בערעורה של דינה וסיכמה: לאפשר משלוח

3 חבילות לשנה לחו"ל, ע"ח הקיבוץ, בין הורים לבנים (או בנים להורים) בלבד. זאת במגבלות הבאות:

- א. כל חבילה במשקל עד 3 ק"ג.
- ב. משלוח בדרך היס.
- ג. במקרה של משקל חורג או משלוח בדרך אחרת, יחוייב החבר בהפרש הכספי.

תרומה לנפגעי הרעב באתיופיה

במזכירות נמסרה אינפורמציה על מבצע ההתרמה בין החברים למען נפגעי הרעב באתיופיה. הסכום שנאסף מתרומות החברים מסתכם ב-354,300 שקל. כתוצאה מכך התפתח ויכוח עקרוני על גיוס תרומות בדרך של התרמת חברים. לסיום סוכס להעביר את התרומה דרך הקבה"א ליעדה, מבלי שהקיבוץ יוסיף מצידו סכום נוסף.

עישון קיימנו דיון מחודש בנושא העישון במקומות ציבוריים. בהחלטת הקיבוץ בנושא זה חל פיהות, וההחלטה לא נשמרת, בעיקר בגלל חוסר ערנות ציבורית. סוכס להעלות את הנושא בשיחת הקיבוץ במטרה "לרענן" את זכרונם של החברים.

ש י ח ת ה ק י ב ו ן

5.12.84

בשיחת הקיבוץ נדונו 2 סעיפים :

א. ערעורו של דודו אלעזרי
על בחירתו לסדרן עבודה

דודו ערער, כאמור, על בחירתו
(בשיחה הקודמת) לסדרן עבודה,
בנימוקים של חוסר מספר משתתפים
מספיק בשיחה שבחרה בו וכך בחוסר
התאמתו לתפקיד. נימוקיו של
דודו לא שכנעו, הערעור לא התקבל
ועל דודו להיכנס לסידור העבודה.
ב ה צ ל ח ה !

ב. לקראת מועצת הקבה"א
("מועצת הלינה")

הדיון שהתקיים בנושא זה היה
מוגבל. היה ברור מראש שאת
הדיון הפנימי של כפר מנחם צריך
יהיה לקיים לאחר המועצה, מאחר
שלא יכולנו לקיימו קודם עקב
מועצת "צפית". לכך הדיון התמקד
בשאלה באיזו הצעה-למועצה לתמוך :
הצעת המיעוט, הנותנת חופש החלטה
לקיבוצים או הצעת הרוב המחייבת
את המשך הלינה המשותפת.

לאחר דיון קצר סוכם שנתמוך
בהצעת המיעוט. כמו כן אושרו
נציגינו למועצה שלמה אליאב,
אביה, אורה דביר, אורנה תל-אור
רז'רז'י.

טלפונים

וחצי של הסדר הטלפון-
נים, נדונו מספר נושאים בעניין
זה בהשתתפותם של שלומי ג. ואמנון.

א. פעימות מונה : ס"ה השימוש
בטלפונים ע"י

החברים הוא בהחלט סביר. יחד עם
זאת יש מספר חברים שכמות השיחות
שלהם גבוהה מאוד ורחוקה מהמצב של
שאר החברים (להזכיר : השיחות מ-
סובסדות ב-70% ע"ח הקיבוץ !).

לאחר דיון סוכם לקבוע "גג" של
200 פעימות מונה לחודש למכשיר
טלפון, כלומר איך מיכסה שונה
למשפחות או לבודדים בכמות המסוב-
סדת ע"י הקיבוץ. עבור שיחות
שמעבר לגג זה, יחוייבו חברים
בעלות המלאה של השיחה. יצוייך
ש-200 פעימות מונה הן הרבה מעל
לממוצע של השיחות בפועל המבוצעות
ע"י החברים, וזאת בבדיקה לאורך
זמן. החלטה זאת תיכנס לתוקפה
החל ב-1.1.85.

טלפונים לחיילים : חיילים הגרים
בדירות שיש

בהן חיבור לטלפון, פנו להכניס
להם טלפונים. סוכם לא לאשר
פניה זו, בשל העלות הגבוהה הכרוכה
בביצוע דבר זה. במצב המנויים
במרכזיה שלנו כיום, הכנסת מנויים
נוספים מחייבת רכישת ציוד נוסף
למרכזיה (כרטיס) ב-1000 \$ ל-8
מנויים. זאת בהנחה שקיימים חי-
בורי טלפון בדירה, אחרת העלות
יותר גבוהה.

מסמיה. נמסרה אינפורמציה על
הטלפון במסמיה. מכש
זה נסגר לפני זמן-מה (נפתח מחדש
בינתיים), בשל שימוש מוגזם בו.
מסתבר שהיו חברים שניהלו בטלפון
זה שיחות ארוכות ואף שיחות אינטי-
מיות, וזה הפריע לבעל הקיוסק.

חברים, תנו דעתכם לעניין, למען
נוכל להמשיך ליהנות משרות חשוב
זה במסמיה !

מסר א ב ר ה ס ט ו ל ד ו

בכפרנו הקטן...

אזרחים למופת ונכימנע
 מבזבוז חינוך של מט"ח בצר
 לנו, מלבד הצד החינוכי
 שבדבר לאזרחי מדינה הגונים,
 ההון השחור גונב מן המדינה.
 לצורך התעשרות מנובזת, אך
 בזבוז זה של מט"ח הוא חסר
 טעם כולו, מפני שלנו נגרם
 רק נזק שאנו משלמים אותו
 בנוסף מכיסנו.

בב"ח,

דוד עמיר

באחרונה הוזזו הדודים
 לאיסוף נייר משומש
 מעל-יד דודי-הפסולת כ-
 50 מטר אל מאחוריהם או
 לצדיהם והתוצאות השל-
 ליות המיידיות נראו מיד לעין. רבו ה-
 חברים אשר זרקו את נייר העתונים ה-
 משומשים ליד או מאחורי דודי הנייר ה-
 משומש. למי זה הפריעו דודי הנייר ה-
 נאים אשר הדרו ממש קישוט לעומת דודי
 האשפה המגושמים ובלתי נאים כלל וכלל?

כאשר ראיתי בטלוויזיה את משלוח
 הנייר המשומש אשר הגיע אלינו מאנגליה
 תמורת מט"ח טוב תהיתי, שמא יתעורר
 משהו וישפיע על האלמוני אשר הרחיקם
 וגרם לצימצום באיסוף הנייר המשומש
 והשאלה במקומה עומדת: למה זה? היות
 ואיני רואה כל הגיון בדבר הריני פונה
 אליו מעל דפי "בשבילי הכפר" בבקשה
 להחזיר את דודי הנייר לעומדס, ולמנוע
 תקלה זו מחברים אשר יש עוד במ טיפת
 פטריאוטיזם. בזה גם יעזרו להקפיד על
 איסוף הנייר המשומש וכך איסוף הקרטונים
 לידם, בכדי למנוע את הבזבוז המשווע ב-
 מט"ח שאנו סובלים מחסרונו מספיק, בגלל
 פעילות ההון השחור ובזבוז הממשלה עם
 קרוב לשלושים שרים וסגניהם אשר עושים
 חיים על חשבוננו ומסרבים לקצץ במשרדיהם
 המנופחים עד איך-סבול. הבא ונהיה אפחנו

"בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלו 21.12.84

המרכולית - שרות לחקר

ארבע שנים אנו מגישות את שירותנו לציבור ועתה הגיע הזמן להסביר מספר דברים, שמציקים לנו ללא הצדקה

1. מספר חברים מתלוננים מדי פעם על טיבו הירוד של ה פ ר י . ובכך, לידעתכם : אנו מקבלים את הפרי ממועצת הפרות . אנו מחלקים אותו (שוקלים) מבלי לברור, לכך מתגנב איזה תפוח מסכך ולא-יפה או קלמנטינה מצומקת או שזיף פגים וזה בהחלט נעשה בהיסח הדעת וללא כוונה כלשהי להפלות מישהו לרעה . כך גם קורה שפריטים מסויימים (גבינות בעיקר) אינם מגיעים בזמן ואז כמובן חסרים פריטים אלה במרכולית .

את הכניסה ומחוצה לה, והכל נראה כלאחר יריד בשכונה עירונית מרו- חקת ...

בקשתנו היא, איפא, שתגלו קצת יחס למקום בו עובדינו משתדלים מאוד לשוות לו מראה נעים ונקי .

מכם נדרשת רק טיפת התחשבות ושמץ של הבנה ומאמץ-של-כלום .

נגבר את הכלים ,

אל תשליכו בדלי סיגריות ,

סיגרו את הקופסאות ופחי הסוכר ,

זה ורק זה יאפשר לנו לפתוח את המרכולית בשמחה ונחת - ל ט ו ב ת כ ו ל נ ו

עובדי המרכולית

דבר זה אינו מעיד על התרשלותנו בעבודה או על "קמצנות" של המטבח. תנובה פשוט לא שלחה את מוצריה ביום מסויים, ואז הם חסרים . נסו להביך שתקלות יכולות לקרות בכל מקום - מה עוד שאחוז התק-לות מסוג זה אצלנו הוא מועט ביותר . השתדלו להביך גם אותנו - אנו מצידנו רוצים לשרת אתכם טוב ככל שאפשר .

2. ועכשיו אנו מפנים אליכם ב ק ש ה :

כשאתם פותחים את דלת המרכולית, מתגלה לפניכם מקום מטופח, נקי ומסודר . כל מצרך נמצא במקומו הקבוע - על מנת להקל עליכם את מציאת הדברים הנחוצים לכם . קופסאות הריבה סגורות היטב, כדי להגן עליהן מפני נמלים, זבובים ועוד , פחי הסוכר כנ"ל .

ומה קורה כשאחרון המבקרים עוזב את המקום ? הקופסאות נשארו פתוחות (לשביעת רצונך של הנמלים), הרצפה דביקה (גבינה שנטפה או ביצה שנשברה) ואפשר חלילה להתחלק . בדלי סיגריות ממלאים

44 המגן גנה

ע"פ חתולים . ולהורים - שלום !

אחרי פגישה עם ועדת חיילים היוצאת ועם שתי המקשרות, העלינו את רוב הסעיפים הדורשים כרגע את טיפולה של הוועדה . איך ספק שבמשך הזמן יעלו דברים נוספים, וחשוב שיהיה עליהם דיווח מצידכם . הכוונה לכם, החיילים, וגם להורים . מיטרו את בקשותיכם לאחד מחברי הוועדה .

בינינו נעשתה חלוקה ואנו מבקשים שתפנו בהתאם לחלוקת התפקידים שלנו :

מ א ר ק ה : אחראי לרכב : נסיעות לסיום קורסים, ימי הורים, סיום טירו-נות, נסיעות חיילים לביקור חברים, סרטים, נסיעות לים וכו' .

נ ג ה : אחראית לעניינים הקשורים למטבח : מצרכים לימי הורים, סיום קורסים, השבעות וכו' .

מ ר י ס ק ל י י : אחראית על הקשר עם הסקטור של בית הלבוש : כביסה, גיהוץ, חלוקה ואפשרות לפתיחת המחסן ; וכך בירור אפשרות הקרנת סרטים לכם .

ש ו ש ק ה ס . : אחראית למכתבים, ימי הולדת, שי, עלונים וכו' .

כך נמשיך לרדת איתכם לכל-בו ביום שישי בשעה 8.00 .

ומה עוד החלטנו ?

ברצוננו להפגיש אתכם, חיילים וחיילות, אחת לחודש במועדון בשעה 12.30 בצהריים . נקרא לזה "קפה חיילים" . הודעה על כך תבוא שבוע מראש . המטרה היא שהפגישה תהיה של כ ס בראש וראשונה ובמידת הצורך - פגישה עם רכז המשק, מזכירים ורכזי ענפים . נקווה שסידור זה הוא לשביעות רצונכם . הפגישה הקרובה בשבת 22.12 .

ובסוף בקשה : לכל השבים הביתה ברכב בכל שעות היום שימו לב גם לחיילים שלנו ! רבים מהם מתלוננים שלא אוספים אותם כצימת (לא מכירים), לכך עצור לרגע מאחורי המדים נמצאים גם ילדים שלנו ! תודה !

זהו להפעם . נאמר תודה לתלמה ושלומית, שעשו מלאכתם נאמנה - עבורכם החיילים .

שפע ברכות
למיכל טולדו
עם סיום שירותה
בצה"ל - ואיחולי
כניסה והיקלטות
מהירה בבית

ו ע ד ת ח י ל י מ ה נ כ נ ס ת

"בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלר 21 12 84

44 44 44

אבוש ופסליו חד הם . הפסלים משקפים את עולמו - והוא משתקף בהם .
הוא חי איתם ובתוכם ולכך גם אינו יכול להיפרד מהם ולו לתקופת-זמן קצרה .
הוא זקוק להם לידו, כי זהו סם חיים בשבילו .

מתי התחלת לפסל ?
שאלתיו כבדרך אגב .

אינני יודע בדיוק איך, אבל אני יודע מתי . זה היה לאחר מלחמת ששת הימים . מאורעות הימים ההם העסיקו אותי מאוד - הלכתי פעם בחצר והרהרתי ובמקרה נתקלתי בגוש של עץ . התחלתי להופכו לכאן ולכאן, אחר כך הורדתי חתיכה ופתאום צץ לי רעיון לפסל את אדם וחוה - ומז "יצא" פסלי הראשון בדמות אדם, שהנחש מתפתל סביבו . קראתי לו "פחד", כנראה שכך הר-גשתי בסיוס העבודה . ומאז אין כמעט יום שאינני מפסל .

זה כמו כישוף שמושך בעוצמה אדיר-רה . רעיונות נולדים כל יום - ואני עובד לפיהם ולפי נושאים שמעניינים אותי . וזאת לדעת, כי מעולם לא למדתי את אמנות הפיסול . להפך, למדתי בבית ספר טכני ועסקתי הרבה במדעים (מינר-לוגיה, גיאולוגיה, כימיה אנלי-טית) . אבל כל זה היה לפני שנודעתי לפיסול, וכשנכנס בי החידק הזה - הוא פשוט גירש את כל העיסוקים הקודמים, אפילו את הכינור שהיה חביב עלי מאוד) . אני פשוט עובד לפי אינטואיציה ובכלים פשוטים, פרימיטיביים כמעט (פצירות, פטישים, מפסלות ועוד) בהם אני יודע להשתמש כראוי .

יש לך כבר יבול רב של יצירות - מה אתה עושה איתן מחוץ לזמני התערוכות ?

פעם הייתי מחזיק אותם מתחת למיטה ובכל פינות הבית . היום הם ני-צבים בסדנא שלי, אבל אני מרגיש שהמקום כבר צר מלהכיל את כל

בענפי המשק

ככל שנתוני תשמ"ד מצטרפים לתמונה הסופית, כך מתברר, כי שנת תשמ"ד היתה שנה קשה. בחלק מן הענפים הוכינו בידי שמיט ובחלקם ע"י מדיניות הממשלה.

מצב המשק אינו מבשר תמונה משתפרת והולכת כי אם הרעה נוספת במצב. ועדת המשק היושבת בימים אלה על תוכנית המשק, התקציבים וה- השקעות, חייבת לקבל הכרעות קשות בכל התחומים. איך לי ספק בכך כי כולנו ניפגע. כל אחד בענפו ובכיסו האישי. איך מנוס מכך. מיבחנו של הקיבוץ הוא ביכולתו לעבור תקופה קשה זו מבלי להעלות את החוב החיצוני שלנו לרמות שקשה יהיה לשאתו. כל הוצאה וכל השקעה צריכה להמדד היום בכדאיותה ובהכרחיותה המיידית. כל דבר הניתן לדחיה צריך לדחות.

ועתה מהנעשה בענפים.

מדגריה - כאן הדברים משובכים ומורכבים ביותר. כתוצאה ממהלכים שונים ב"התארגנות הדרום של המדגריות (עליהם דיווחתי בפעם הקודמת), נידחקנו למצב - מחייב מחשבות על פרישה מההתארגנות והקמת התארגנות מתחרה. קיימנו ואנו ממשיכים לקיים דיונים רבים עם גורמים שונים כדי להבטיח עבודה מלאה של המדגריה שלנו. בהתארגנות הקיימת, יש 5 מדגריות. העובדות בשטח מראות כי אפרוחי כפר-מנחם הם הנדרשים ביותר וקנינים שונים דורשים באופן אולטימטיבי לקבל אפרוחים רק מהמדגריה שלנו (יתכן וזה חלק מההסבר לתוצאות הטובות בלול כנף). המצב מסובך ביותר והשיקולים חייבים להיות זהירים ולא נחפזים. לצורך בדיקת הנושא אני נעזר מאד באברהם טולדו וביוסי שרון המכירים היטב את מורכבותו של הנושא.

פלחה - השטחים נזרעו. 3800 ד' חיטה וכ - 1000 ד' בקיה (חציר לזרעים). עתה מחכים לגשם. בינתיים מצב השדות מניח את הדעת.

כותנה - מסיכומי השנה האחרונה עולה כי הירידה ביבול

רפת - ברפת אנו עומדים בגבולות מיכסת החלב שלנו. קנינו מקצת קש המסוגלת להכיל חבילה גדולה שלמה כפי ש- הכנו השנה. בכך תם עידן ההאבסה וריפוד הקש בידיים. בענף זה נשמרו יחסי הסחר השנה והכנסת הרפת היא בגבולות התכנון שלנו.

לול פלטום (כנף) - המידגר ש- שירוקר נסתים עתה הוא בתוצאות המקצועיות הטובות ביותר שידענו מזה שנים. משקלי העופות פורצים את כל טבלאות הגידול המקובלות על מומחי הענף. אנו מנסים להפיק לקחים וללמוד את סיבות ההצלחה. אבל... מחירי הענף קשים ביותר. הרווחיות יורדת כתוצאה מעלות מחירי התערוכת בצורה דרסטית. הערך המוסף בענף ירד בצורה משמעותית בתשמ"ד.

לול רביה - הולכת ומסתיימת תקופת הלהקה הנוכחית. עד לכניסת הלהקה החדשה לפנינו פעולות הכנה גדולות שיכנסו בימים אלה לעבודה אינטנסיבית. בלול-3 אנו מכניסים אוסף ביצים חדש תוצרת "תמה" ובשאר הלולים טפחות. אנו מקווים להקטין בכך את ביצי הרפד וע"י כך להעלות את תוצאות הבקיעה במדגריה. הלהקה החדשה אמורה להכנס בחודש מרץ.

44 45 46

ל ג ד י ו י ו נ ת ן

שעסקו בתיקון והתחרו בגשם מירב התודות על הימים והלילות שעשו במלאכה.

**ב נ ל ן - בימים אלה נתחיל ב-
בניית 8 יחידות שיכון
ותיקים חדשות - הוא שיכון י"ב.
כל שאר הבניה נשתדל להקפיד
בימים אלה. עם גמר שיפוץ
שיכון ג' נצמצם את מספר
הפועלים עד מינימום.**

**הקפאות- טרם נסתיימו שלושת
חודשי הקפאת הקניות במשק. ככול
שחולף זמן, הלחצים המופעלים
על מרכז המשק לקנות דברים הם
גדולים. על הציבור להבין
שהכסף אינו של מרכז המשק אלא
של כולנו. הגזבר נמצא בלחצים
עצומים לתשלומים לגורמי חוץ.
חובה על כולנו לצמצם את הקניות
בכל תחום הסובל דיחוי. הדבר
נכון הן לענפים היצרניים והן
לענפי השרות. אני מבקש
מהחברים להתחשב במצב
ולראות בהקפאה אתגר
אישי לכולנו.**

**י ח י ע ס י ו ג ב
מרכז המשק**

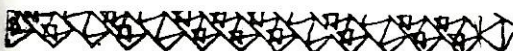

**חן חן
לוועדת חיילים -**

**ת ל מ ה
ו ש ל ו מ י ת -**

**על הברכה והעוגה
הטעימה שהגישו לנו
עם סיום תפקידן !!**

עובדי הכל-בו

"בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלו 21.12.84.

היא של 16-17 אחוזים. (דומה לירידה הממוצעת בארץ). זוהי ירידה גדולה ביותר ואם נוסיף לכך את המימס היקרים ששילמנו השנה, כתוצאה מחריגה במיכסות המיס, נקבל תמונה עגומה למדי. לשנה הקרובה, כתוצאה מתיקון המאגר מתוכננת הגדלת שטחים בכ- 800 דונם נוספים, ונקווה כי נגיע ליבולים טובים יותר. מחירי הכותנה, התלויים בשוק העולמי, הם בירידה השנה.

מ ת כ ת - הגיעה מכונת ה C.N.C. שתאפשר לנו להתגבר על

**ליצור הטבעים בלוח זמנים מתאים. עתה
אנו בשלבי לימוד של המכונה, ונמצאים
עדיין בלחץ הזמנות. העובדה כי לא
נמצאו ארבעה צעירים המוכנים להצטרף
למתכת מחייבת דיון מעמיק בסדרי
עדיפויות בלוח העבודה שלנו. מדיניות
המיכסות בענפי החי ומיגבלת המיס ב-
ענפי השדה, מחייבת תשומת לב מיוחדת
להגברת הייצור במתכת. רק שם ניתן
להגדיל את ההכנסה של המשק ולפי מצב
ההזמנות ניתן לבצע זאת. אני קורא
פעם נוספת לצעירים המוכנים לתת כתר
לבוא ולהצטרף למתכת. אני מאמין שב-
תהליך השיפור של אמצעי הייצור
שהתחלנו בו, הענף יהפוך יותר ויותר
לאתגר מעניין לכל צעיר.**

**קרמיקה - בשעה טובה נכנס יגאל ברק
לריכוז המפעל. אנו מברכים**

**אותו בברכת עלה והצלח. במשך השנה
ההחרונה סבל המפעל מהעדר רכז (עם
יציאתו של נחום לפעילות). כמפעל
למוצרי נוי, הוא נפגע באופן טבעי
מהמצב הקשה במשק. הדבר מחייב שיווק
אגרסיבי ונקווה כי נצליח בכך.**

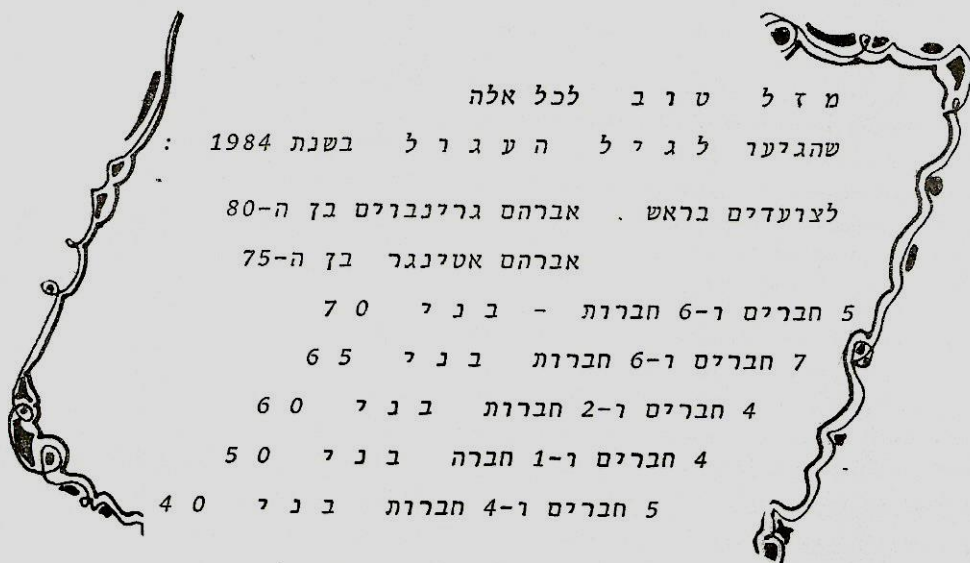
**מאגר - במרוץ עם הגשם ניצחנו.
העבודות במאגר נסתיימו**

**וחברים רבים באו להרים כוסיית
ולהשתתף בפתירת הדלת. המיס פרצו
בכוח פנימה והמראה היה בהחלט מרגש.
עכשיו נחכה לגשמים טובים שיביאו
למילוי המאגר. הגדלתו וציפוי הנילון
יאפשרו לנו להשקות את כל המשבצות
מכביש כפר הריף ועד למסילה - ממי
המאגר.**

הספק גני 44

היישר מן הפרוטוקול

- א. הפקדת כספים של חברים בקופת בית תעשה עד 24 לחודש. כספים שיוכנסו לשלם מאוחר יותר יעברו לחודש הבא.
 - ב. החזרת כספים שנלקחו מקופת הבית במהלך החודש תעשה במשך כל החודש.
 - ג. חבר הנוסע לחו"ל ויזדקק לדולרים או כל כסף זר אחר יחוייב בשער הבנקים (לרבות כל העמלות) כפי שחוייב הקיבוץ באותו יום בבנק.
 - ד. חיוב עבור קילומטרז חריג (מעבר לק"מ החופשיים) נעשה בהתאם למחירוץ "חשב" לפי המפתח של ממוצע הוצאות המשתנות. ביץ סובארו 1300 לטרנזיט + ממוצע מחצי הוצאות הקבועות של כלי הרכב הנ"ל.
 - ה. הנחות לחברים הקוגים בהמחאות ינתנו בהתאם להנחיות הקבה"א המקובלות גם אצלנו.
 - ו. איץ שום התחייבות להחזר כספים לחברים שיבצעו קניות ויבקשו החזרים רטרואקטיבית.
- מסר : י ח י ע ס י ר ג ב .

כ ה ל ח י ! ש ו ל ה

ת ר ו מ ת נ ר ל ר ע ב י א ת י ר פ ד ה

מי שראה את תמונות הזוועה בטלוויזיה לא יכול היה אלא להזדעזע ולהגיב איכשהו . ואמנם, רוב החברים אצלנו התייחסו להתרמה בהבנה .

ילדי קבוצת "רקפת", לגמרי מיוזמתם העצמית, החליטו לתרום למען ילדי אתיופיה הרעבים . הם החליטו להתגייס לעבודה במשק . כאשר לא נמצא עבורם מקום עבודה, החליטו לפנות לקבוצת "עופרים" וביחד לוותר על ממתקים במשך חודש . כל ילדי "עופרים" הצטרפו ברצון . התוצאה : שלושים ילד תרמו 1,600 שקלים כל אחד .

תרומת החברים היתה 354,300 שקלים . כשמתרגמים סכום זה לדולרים, הוא מצטמק מאוד . ב"השבוע בקבהא" קראתי שברוב הקיבוצים הקיבוץ מוסיף סכום נוסף לתרומתם האישית של החברים . המזכירות שלנו החליטה לא להוסיף , ולו סכום קטן . חבל .

על סכום התרומה נמסר מייד למזכירות וזו העבירה את הכסף לקיבוץ הארצי . התרומה נשלחת לאתיופיה בצורת מזון .

י ש ר א ל כ ר מ ו ן

א' ומה

בימים אלה הצטרפנו לכל ציבור התור-מיס למען רעבי אתיופיה, וישראל כרמון מנצח על ההתרמה .

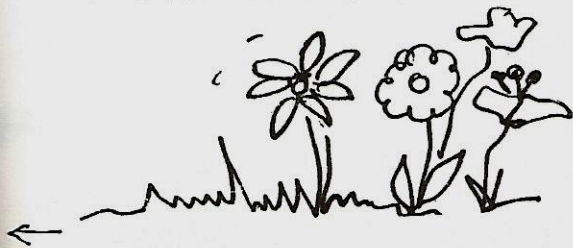
במועדון גיל הזהב, ב-5.12 למדנו קצת על האנטומיה של העין והפרעות בתפקודה בגילים מתקדמים, כל זה מפי הרופאה-הידידה ד"ר פרבר .

וכעבור שבוע אירח המועדון את המז-כיר אברהם טולדו . בשיחה לקחו חלק חברים רבים, מי בטרוניה ומי בשאלה מעשית פשוטה - כיצד יכולים אנר, הוותיקים, להשתלב בעשיה ?

ביום שלישי 27.11 התקיימה בבית הבנים "צוותא" אזורית עם הופעת דודו טופז . האולם צר היה מלהכיל את כל הקהל הרב שהגיע ממרחקים . לחברי כפר מנחם היתה ברירה - ובמקום לעמוד במעברים, חזרו רבים לביתם .

ביום רביעי 28.11 אירח מוע-דון גיל הזהב את אורי כוכבא מנען, שסיפר על ימי שביו הא-רוכים בגרמניה במלחמת העולם השניה - סיפור כן ומרתק .

הסרטים מגיעים בקביעות כל שבוע . בזמן האחרון לא היו גילויים "מרעישים" במיוחד, אבל קהל הנאמנים ממשיך לקוות ...

איבה מושרשת ומצב מלחמה נתון . מכאן נוצרת עוצמה בלתי-רגילה של האנושי במובן העמוק ביותר של המילה . להצלחת הסרט חברו יחד הבמאי-התסריטאי, השחקנים, התפאורנים וכל הצוות הטכני . זו הפעם הראשונה שאני שומעת קולות ברורים - ואינני נזקקת לתרגום או ניחוש בסרט ישראלי . מי שלא ראה , חובה עליו לראות !

השיחה עם הצוות לא הצליחה כל כך . שיחה כזאת, לדעתי, צריכה להתנהל במ-קום אינטימי יותר ולא במיקרופונים .

מי שהספיק להגיע ביום רביעי בצוהריים לבית הבנים, כדי לחזות בסרט הישראלי "מאחורי הסורגים" בבימויו של אורי ברבש, זכה ל-חוויה אמנותית נדירה . הסרט רווי מתח, אולם נשמרות בו הפרו-פורציות הנכונות, לכן הוא מרגש ומעורר מחשבה בעת ובעונה אחת . יחסי ערבים-יהודית מועלים בעיקר במישור האנושי שבהם , שבוודאי יש להם השלכה על המי-שור הפוליטי . היחסים חורגים מתחום צר אל מעבר לדעות קדומות,

ב א ר כ י ו ן ע ס ר ח ל ה

טוב שיש יומולדת המכריח אותנו לעלעל בכתובים, לפגוש בהם ידידים מאז, מראות נוף שהשתנו ללא הכר, דמויות שנשכתחו, תמונות דהויקות של ימי נעורים תוססים - ומה בעצם אי-אפשר למצוא בממלכתה של רחלה ? הכל כאן מסודר וקורץ לנו להציץ לתיקים עבי הכרס כדי לשאוב מהם מלוא חופניים פרקי היס-טוריה מרתקים . לא התאפקתי ושאלתי את רחלה : כיצד בעצם התחיל להתגבש רעיון הארכיון ?

אחרי שגמרתי לעבוד בחינוך, הוצע לי להתחיל לארגן את הארכיון . אמנם המזכירות דאז לא התלהבה מן הרעיון, אבל אני התחלתי במאבק קודם כל על המקום . היו קופצים רבים על המרתף שלי, אבל התעקשתי ובסוף הצלחתי . (היום הוא כבר לא עונה על הצרכים, גם לא נוח בו, אבל אז זה היה הישג גדול .)

התחלתי מייד באיסוף חומר מכל מיני פינות, בחדר שבמגדל המים למשל היו הדפים במצב של התפוררות . פניתי לחברים בבית ולא לה שיעזבו, צירפתי דף לדף, מינתי והנהגתי מייד כרטסת, לפי עצתו של מנהל ארכיון העבודה מר דינבורג לאחר מכן חולק החומר לפי נושאים ונרשם בצורה אנליטית . הגעתי לכך שלכל שאלה יש לי תשובה . תוך מספר דקות אפשר למצוא כל דבר שנדרש !

הארכיון הפך למוסד , אומרת רחלה בשמץ גאווה . ילדים, החל בילדי הגן ועד למוסד, באים אלי ומחפשים חומר לנושא נקודתנו או לעבודת גמר על הקי-בוץ . פוקדים אותי גם סטודנטים מהאוניברסיטאות העוסקים במחקרים על נושאים קיבוציים , כמו המשפחה בקיבוץ או רוטציה בתפקידים ועוד ועוד . גם בעלי תפקידים שלנו נעזרים בארכיון ואני שמחה "לשלוף" כל דבר שרכז המשק או רכז ועדה אחרת מתעניין בו . לצערי ממעטים דווקא חברים ותיקים לבקר במקום, אך מי שמזדמן מופתע כל פעם מחדש מן העושר הטמון פה .

צריך לציין שאני נהנית מאמון החברים והם מפקידים בידי חומר פרטי , שעד היום התקשו להיפרד ממנו . יש גם לא-מעט חומר חסוי שאני שומרת עליו כעל בבת עיני . מקום עבודה זה דורש דיסקרטיות מירבית, לכן נשמרים דברים רבים כמו צוואות ומכתבים אישיים בתיק מיוחד, והפרטים אפילו אינם מופי-עים בכרטיס האישי של החבר .

אני זוכה לביקורים רבים מקיבוצים אחרים הנכנסים רק עכשיו ל"עידן" האר-כיונאות . אני משתדלת להדריך, ליעץ ולהציג דוגמאות מן הארכיון שלנו .

← "בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלו 21.12.84

ברצוני גם לציין שמוסדות הקיבוץ הולכים לקראתי וכל פניותי למכשור וציוד נענות בחיוב. אני מקווה שגם עניין המקום יפתר לכיבינה בית המוסדות המתוכנן. אני רואה בארכיון את מפעל חי ומקווה שיהיה לו המשך.

אכן מפעל חי ופונקציונלי הוא הארכיון שלנו, בניגוד לצליל המשתמע מן המילה ארכיון. נאחל לרחלה שנים רבות של עבודה ופיתוח ושנימת התלהבותה לא תפוג לעולם!

שוחחה ורשמה ל י ז ק ה

מוזיאון השפלה בן 35 שנה - אירועים

אנשי החינוך הזה מכל הארץ ובייחוד מן ההתיישבות העובדת. כמו כן הוזמנו לכוון מורים ומחנכים רבים. את הרצאת הפתיחה ירצה מר משה טמיר, יועץ השר לאמנות ומפקח מרכז על הוראת האמנות, על "תפקידם של אגפי אמנות לכוון במוזיאונים בחינוך לאמנות". מרצים רבים אחרים יקחו חלק באירועי היום. כל אנשי החינוך במקומנו וכל יתר המעוניינים כאן מוזמנים ליום עיון זה.

תערוכת : בבית המוזיאון ובבית החדש שלידו תיערכנה, בנוסף לתערוכות שכבר מתקיימות (שתי תערוכות נוספות : "מארגז העץ עד המוזיאון החינוכי" (על תולדות המוזיאון) וכן תצוגת מבחר מוצגים מאוסף אמנות הילדים של מוז"ה"ש.

בבית לאמנות (ליד מגדל המים) תיערך תערוכתנו "ימי בראשית של ישוב" והיא תקשור את יובל הקיבוץ עם יום הולדת המוזיאון. כמו כן תיפתח לקהל תערוכת הקבע ההיסטורית-ארכיולוגית "בשפלת יהודה"...

תערוכת החנוכיות של מיירים בבית הבנים תהיה פתוחה למבקרים אף היא. ועוד מקווים אנו שאיצלה מודעי, יחד עם עובדי הבניין, יצליח לשחזר עד אותו מועד גם את החומה של "חומה ומגדל" בשטח השחזור שליד המוזיאון.

נברך על השתתפותו של קהלנו באירועים!

משה ישראלי

מאז התחלותיו המוקדמות של מוזיאון השפלה - המוזיאון החינוכי, עברו בסתיו 1984 - 35 שנה. יום ההולדת הזה יצויין השתא בשני אירועים:

ביום ה', 20.12. לפה"צ תיערך "מסיבת יום הולדת" בבית המוזיאון ובה יברכו נציג הנהלת משרד החינוך, מנהל מחוז הדרום של המשרד, ראש מועצת יואב ומזכיר הקיבוץ. לאחר מכן יישמעו שתי הרצאות חשובות:

אבנר שלו, מנהל האגף לתרבות במשרד החינוך והתרבות, ירצה על מקום המוזיאונים בחיי התרבות בארץ. - מרק שפס, מנהל מוזיאון ת"א ויו"ר איגוד המוזיאונים וועד איקו"ם-ישראל, ידבר בנושא "עתיד המוזיאון - מוזיאון העתיד".

חנוכיות ברעם לזכר גבריק, מעשה ידי מיירים, תיחנך אף היא ביום זה. חנוכית הנחושת הגבוהה תוצב בגן המוזיאון, תחת כיפת השמיים.

אל "מסיבת יום ההולדת" הוזמנו ידידי המוזיאון, אנשי משרד החינוך והתרבות, אנשי המוזיאונים ומקורבים אחרים. חברי הקיבוץ שירצו בכך, יראו נא בהודעה זו (וכן בהודעה על לוח המודעות בחדר האוכל) הזמנה אישית לבבית !!

ביום א', 23.12, משך כל היום, ייערך במוזיאון השפלה יום עיון בחינוך מוזיאלי, בו יקחו חלק

“אוצרות, הלינה”

מועצת ה"לינה" (או אורחות החיים) העסיקה מספר חברים (מועט יחסית) במשך שלושה ערבים בשבוע אחד. לאחר השיחה המכינה, שהתקיימה במוצ"ש 1.12, שוחחנו עם ראובן דומני, פסיכולוג מקיבוץ נירים, על נושא הלינה. ראובן תקף את הנושא מכל צדדיו והפגין פתיחות בלתי-רגילה, אולם הציע לחשוב היטב על המסקנות המתחייבות מהחלטות מרחיקות-לכת. בשיחת הקיבוץ סוכס הדיון, נבחרו הצירים - והכדור נמסר לידם.

אחד מהם מביא כאן את רשמיו וסיכומיו שלו :

עניינית איך כמעט מה להוסיף על מה שפורסם כבר (ב"על המשמר", "השבוע") על המועצה, שנקראה רשמית "המועצה לאורחות חברה וחינוך". למעשה התרכזת המועצה כולה בסעיף אחד בלבד : התביעה של חברים לא-מעטים להכיר בלינה המשפחתית כאפשרות נוספת לזר המקובלת על הרוב הגדול של חברי הקה"א.

המועצה פתחה איזה אפיק לתביעה ללינה משפחתית ויהיו עוד דיונים והתלבטו-יות באשר לאופי ולעיתוי של הדבר. באותם הקיבוצים שרוב גדול של חברים (2/3) יעמוד על התביעה הזו, עוד ידובר רבות ברחבי התנועה.

ראשית ניכר השינוי בנוף האנושי. כמעט ללא טקסים, ללא נאומים מרכזיים גדולים, חובקי בעיות עולם-עם-ותנועה, ללא גינונים - ניגשה המועצה ישר לעניין שלשמו נקראה. גם פותחי הדיון וגם המשתתפים, הן במליאה והן בחוגים, דיברו בקיצור והציגו עמדותיהם בבהירות ובכושר שכנוע רב. בדיונים בלט האחוז הגבוה של החברות.

אם כי הנושא שעמד לדיון היה בעל עומס רגשי רב, היה מורגש כמעט בכל דברי החברים - גם אלה שתבעו לגטימציה ללינה המשפחתית - רצון למתן את הוויכוח ולמצוא דרך לשמור על אורחות החיים השיתופיים הייחודיים של קיבוץ השומר הצעיר. האווירה היתה חברית ותרבותית כאחד.

רבים באו למועצה עם דאגה בלב, שמא נשחקים אורחות חינוך, ואנו מאבדים גובה ונכנעים במרוצת השנים לאילוצי החברה הסובבת ול"טבע האדם". המועצה הזו חיזקה את ההרגשה שישנם כוחות רבים בתנועה הנאבקים על המשך הדרך בכשרון רב, אם כי בסגנונם הם ובהתאם למציאות המשתנה.

צעירי הצעירים מחו על ש"בימים טרופים אלה" אנו עוסקים בענייני חברה "בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלו 21.12.84.

פנימיים במקום להתרכז במאבקים פוליטיים העומדים לפנינו . אולם מה לעשות והתנועה הקיבוצית איננה יכולה להרשות לעצמה להיות חד-מימדית ולהזניח גם ב"ימים טרופים" אלה את בעיותיה החברתיות . אולי גם הדיון במועצה זו נעשה באיחור . נקווה שלא נשלם מחיר יקר מדי על כך .

ש ל מ ה א ל י א ב

מועצת קיבוצי " צפית " - ס י כ ר ם

- א. המועצה אישרה ברוב גדול ביותר (נגד 7 קולות) את התפילה של מוסד חינוכי קיבוצי כולל - בית ספר וחברת נעורים - כעקרון מנחה את המוסד .
 - ב. המועצה החליטה לחייב את הקיבו-צים לכלול בתכנית השקעותיהם את חלקם בתכנית הפיתוח של "צפית" .
 - ג. ילדי כיתות ז' ילמדו ויתחנכו רקורסל (נגד 99) .
 - ד. במוסד ילמדו ויתחנכו ילדי כיתות ח' עד י"ב .
 - ה. הוחלט לחייב את הנהלת "צפית" ליישם החלטות אלה תוך 4-5 שנים .
 - ו. החלטות המועצה יעמדו לביקורת מחודשת בעוד 4-5 שנים .
 - ז. ה ו ר א ת ש ע ה : במידה שייווצרו אילוצים כספיים ומחסור במבנים אשר יאלצו שכבה שלמה רק ללמוד בצפית ולא להיות בפנימיה, הרי תהיה זאת כיתה ח' .
- אנו תקווה שכל קיבוץ יתחיל להיערך כראוי לקראת הבאות... ושהמועצה לא תהיה מאורע חד-פעמי ומנותק - והרוח אשר פיעמה בשבועות האחרונים תימשך גם להבא .

א ב ר ב ר ז ל י

בשם צוות ההיגוי ומזכירות צפית

אנו מעריכים ומוקירים את השתתפות נציגכם במועצת קיבוצי "צפית" . השתתפות זו מוכיחה שהנושא "צפית" חודר יותר ויותר לתודעת חברי הקיבוץ וכל תקוותנו שתיווצר דינ-מיקה חיובית לגבי ההתייחסות למוסד החינוכי והצבתו בסדרי עדי-פות גבוהים יותר מאשר בעבר .

התגובות שקיבלנו על המועצה בהחלט מעודדות . השתתפו בערב הפתיחה כ-700 חובבי מוסד, ונמשך יום הדיונים השתתפו קרוב ל-300 צירים . יכולתו של המוסד לתפקד בצורה ראויה לשמה, תלוי קודם כל בעורף הקיבוצי וב"משבי הרוח" הנושבים בו . ריחוקו הפיזי של המוסד מהקיבוצים יוצר מצב של "רחוק מהעין - רחוק מהלב", לכך קירוב הלבבות במועצה זו יכול להוביל אותנו להישגים נוספים בעתיד .

היר לנו חששות לא מעטים לגבי מעורבות הקיבוצים, האיכפתיות ובעיקר השתתפות החברים בתהליך ובמועצה עצמה . כיום ניתן לסכם שהרעיון לבצע את המועצה הוכיח את עצמו, אולי יותר בגלל האוירה שנוצרה מאשר מעצם ההחלטות עצמן .

אנו מוציאים דף החלטות מפורט, אשר עליו החליטה המועצה, והן יועברו לכל הגורמים המוסמכים בקיבוצים . ברצוננו לציין כאן את ההחלטות העקריות אשר היו משמעותיות לגבי עתיד המוסד בשנים הבאות

שיחה קטנה

ברגע זה אני מרגישה ניתוק די גדול מן הקיבוץ - פתחה נירה בלי הקדמות מיותרות - ומייד הוסיפה: אבל בעצם הייתי רוצה שחברים יידעו משהו על עיסוקי השונים. דבריה נאמרו בעצב, אבל היה בהם מן הבטחון הפנימי, שהעשייה שלה היא חיונית וחשובה. מסיבות שונות, המשיכה נירה, אני מעדיפה להצטמצם בד' אמותי, עכשיו זה יותר מתאים למצבי.

ומה עם החברים שלך? שאלתי.

אני מוכרחה לצייץ שיש לי חברים וידידים בקיבוץ ומחוצה לו, אני מרגישה התעניינות וזמון חום זורם אלי מרבים מהם, אך מאידך - הדלת לא נפתחת. אני מודעת לבעיותיהם ועיסוקיהם של חברי וידידי (בעצם, למי איך בעיות?), לכן אני מקבלת בטבעיות מסויימת מצב זה. גם אני רוצה לפעמים לבקר אנשים - ואינני מגיעה. אני יודעת שהרבה דלתות פתוחות לפני, ובכל זאת אני עוברת לידן מבלי להיכנס. אולי בגלל האינטנסיביות הרבה בעבודה עם אנשים והימים הארוכים הנוסכים בי עייפות, יש לי צורך להישאר לבד עם עצמי לאחר יום העבודה - בביתי, שאני אוהבת מאוד וטוב לי בו.

בכל זאת אני משתדלת לשמור על קשרים עם אנשים כפרטים, אבל מענייני קיבוץ ופעילות בו - התרחקתי. כמות האנרגיה העומדת לרשותי היא מוגבלת, לכן אני חייבת לברור ולהשקיע בדברים הנראים לי חיוניים ברגע זה - בשבילי ובשביל ילדי. לעיתים ניעור בי רצון להגיב, להתערב או לעשות משהו - ואני נרתעת מסיבות שאולי הן חומר לכתיבה אחרת, שנושאה הוא "לחיות לבד בקיבוץ".

בדרך כלל איך לי ציפיות רבות ולכן גם מעטות האכזבות. אני עושה מאמצים להביץ ולקבל את המציאות כמות שהיא ולדלות ממנה את הטוב האפשרי. ואכן, אני מוצאת אותו על אף הכל. זה רק שאלה של זמן.

וכאן עוברות אנו לנושא הבא של שיחתנו ונירה ממשיכה בשקט את סיפורה על שטחי פעולתה במסגרת עבודתה כפעילה בקבה"א.

עבודתי מעניינת אותי ואני חושבת שיש לי הכישרים לעשות אותה כראוי. אולם עבודה זו דורשת מאמץ נפשי וריכוז בהתמקדות באנשים שאיתם אני

"בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלון 21.1284

נפגשת וכך הרבה ימים ארוכים . המשותף בין שני התפקידים שאני ממלאת הוא נ ו ש א ה א ד ס . לפי הרגשתי, הדימוי התעסוקתי שלי בבית הוא של אדם בלצועיסטי בעל כושר ארגון, דבר שאכן יש בי, ובמציאות אני עוסקת מספר שנים רב בעיקר בנושא של בני אדם ולא בניהול וארגון, קודם שנים בעבודה חינוכית במוסד, ובשנים האחרונות בעבודה עם מבוגרים, כשאחד הכלים שלי - נוסף לכלים המקצועיים שרכשתי במסגרות לימודים שונות - הוא לפי הערכתי הרגישות האנושית והחברתית שלי. בנושאים אלה חלה אצלי בהחלט תפנית ביחס לשנים עברו מבחינת הפרופורציות וההדגשים, וזאת בעקבות דברים והתנסויות שעברתי במסגרות שונות במפגשים שלי עם עצמי בעניין זה התחושה שלי היא כי

"איך נביא בעירו" ושהשינוי שעברתי לא התקבל בביתי. אבל בניגוד לתקופות אחרות בחיי, איך הערכה זו גורמת לי תסכול .

ועכשיו נעבור לעבודה עצמה : כיצד נחתת בשדה המקצועי החדש ? היתה זאת נחיתה רכה וארוכה. במסגרת העבודה שלי במוסד למדתי ועסקתי בחינוך לחיי משפחה וחינוך מיני . שיטות ההעברה של הנושא הזה פתחו בפני את הכיוון של עבודה אישית עם קבוצות אנשים , וזה הביא אותי לפני כ-5 שנים לקורס ברופיץ, שאותו עשיתי במסגרת ההשתלמות כמורה מטעם "צפית" . שם הקורס היה "יישום מדעי ההתנהגות בחברה הקיבוצית" . הקורס נמשך שנתיים (יומיים בשבוע), ובסיכומי התחלתי בפעילות חלקית בהנחיית קבוצות . לפני כ-3 שנים הלכתי לייעוץ להכוונה מקצועית, ושם בעצם אמרו לי את אשר חשבתי זה מזמן : שאני צריכה לעשות הסבה קטנה ולעבור לעבוד עם מבוגרים . חשבתי אז על עבודה סוציאלית, עברתי את מבחני הכניסה לקורס ברופיץ, וכש-התכוונתי לפנות לקיבוץ ללימודים אלה, קרה לי האסון במשפחה - ראובן נפטר . וכמו הרבה דברים שהשתבשו, השתנו וממשיכים להשתנות מאז, גם הנושא הזה ירד לגבי מעל הפרק .

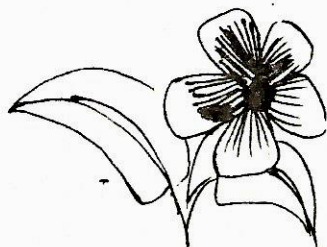
השנה אני פעילה מלאה, כשהפעילות מתחלקת בין שתי מחלקות . במחלקת החברה בהנחיית קבוצות וייעוץ ארגוני, ובמחלקה להשכלה - במדור להכוונה מקצועית . במסגרת ימי פעילותי במחלקה לחברה, יש לי גם יום לימודים בשבוע . הקבה"א החליט לקיים השנה הורס למנחים שלב ב', באוניברסיטת ת"א

עם מורים-מרצים מביה"ס לעבודה סוציאלית . זהו קורס שתכניתו עובדה במיוחד בשבילנו, משתתפים בו גם כמה אנשים מהתק"ס - חבורה נהדרת . הקורס עוסק בין היתר בדינמיקה קבוצתית לשיפור העבודה שלנו כמנחים, כמו כן בתיאוריות של ארגונים, מודלים שונים, בהקשר למציאות הקיבוצית, במגמה להבין יותר את התהליכים העוברים על הקיבוץ, ללמוד דרכי התערבות במערכת לשם שיפור תפקודה . בסמסטר השני לכל אחד מהמשתתפים תהיה עבודה - פרויקט אחד שילווה ע"י ייעוץ צמוד של מומחה . כן נעמיק את הידע בתיאוריה של קבוצות ועבודה בקבוצות . יש לציין שהעמידו לרשותנו את טובי המורים .

מהן, למשל, העבודות שבהן את עוסקת ממש עכשיו ? אני מנחה קבוצות של רכזי ו. בריאות, הנפגשות אחת לחודש לשם ליבוך והת-ייעוץ בבעיות שמציב להם תפקידם - ובקביעת מדיניות . אני מלווה את ההיאחזות "אשכולות" (ע"י להב) במסגרת של יום בשבועיים : מנסה לעזור בפתרון בעיות המתעוררות בין הגרעינים לסגל הצבאי, וכך ייעוץ למלווה החברתי - וכללית לעזור להיאחזות לתפקד טוב יותר . כמוכן, אני מנחה סמינרים של גרעינים, עובדת עם צוותי חינוך בקיבוצים, סדנאות לנקלטיס, ולפעמים סמינרים בגבעת חביבר לבני +40, בודדים, ועוד מספר דברים לא קבועים .

לרוב אני עובדת לבד, לפעמים עם מנחה נוסף . העבודה יכולה להתבטא בייעוץ או התערבות, והיא עוסקת בתחומים של עריכת דיון יעיל, איתור בעיות, מיקוד הדברים, תהליך קבלת החלטות, עבודת צוות . בדרך בה אנחנו עובדים, ניתנת לאנשים הזדמנות להגיד את מה שהם חושבים ומרגישים .

החלק השני בעבודה שלי הוא המדור להכוונה מקצועית, בו אני משמשת בתפקיד של יועצת . יש לנו צוות של פסיכולוגים תעסוקתיים, ואנחנו היועצות עובדות לעיתים גם עם גרפולוגים . הפסיכולוגים עורכים מבחנים פסיכוטכניים ומבחני אישיות, התפקיד שלנו הוא להיות חוליה נוספת בייעוץ, המתקשרת לעובדת היות האיש הנבדק חבר קיבוץ .

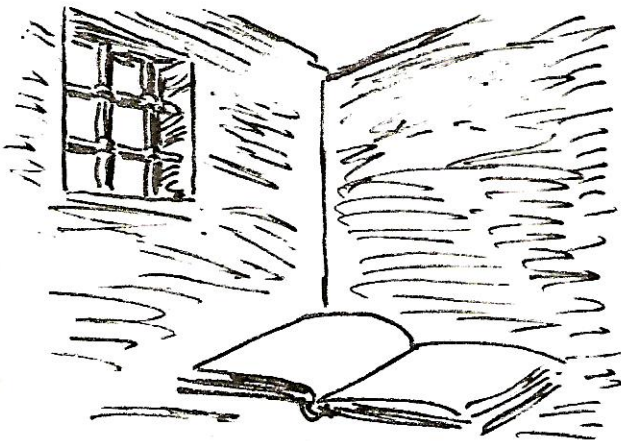

"בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלו 21.12.84

זה בנוי כך, שהפגישה הראשונה היא עם אחת מאיתנו, אחר כך נערכים המיבדקים - והסיכום חוזר אלי. אני מציגה אותו בפני הנועץ, וביחד איתו נבדקות דרכים ליישום המסקנות לפעמים מספיקה פגישה אחת לגיבוש ההחלטה הסופית ולעיתים דרושות פגישות חוזרות.

מאיך לך היידע לעסוק בתחום זה ?

הלימודים שלי במשך כל השנים, הנסיון הקיבוצי שלי, היידע בתחום החינוך בנוסף לתכונות האישיות שלי, מאפשרים לי כניסה לנושא. חוץ מזה בשנה שעברה השתתפתי בשני קורסים באוניבסיטה, האחד בנושא "שינוי קריירה" והשני "התאמת עובדים לעיסוקם". אנחנו גם מקיימים פגישות ייעוץ-ולמידה עם הפסיכולוגים העובדים איתנו. אני מתכוונת גם בעתיד להמשיך וללמוד את הנושא במסגרות אחרות שאמצא.

זאת בעצם העבודה שאני רואה אותה כמקצועי לעתיד, וכל לימודי ועבודתי בתום הנ-חיית קבוצות רק מוסיפה ומעשירה את יכולתי. במסגרת העבודה אני משתדלת לתת תשומת לב מיוחדת לגיל הביניים (40-50). לדעתי זוהי שכבת גיל מוזנחת,

הנושאת על גבה את הקיבוץ ואיננה חושבת ומשקיעה בתכנון עתידה, כמו דור הוריהם לפנייהם. אני רוצה להתמחות בטיפול בגיל זה. כבר עכשיו באים חברים בגילים אלה ויש מקרים שצריך לעודד מהפך מקצועי ולעזור לחבר גם בקיבוצו, לפעמים בפניה למזכיר או כתובת אחרת בקיבוץ.

אני יודעת שיש מזלזלים ביעוץ. המטרה של התהליך היא לבחון את ההתאמה, הן מבחינת הכישורים והן מבחינת האישיות, לעזור לאדם להעלות את האפשרויות העומדות בפניו, לעזור לו להתלבט, לבחור ולהחליט - ולעיתים לתמוך בו בביצוע. כמו כן לחזק בו דברים הראויים לחיזוק, ולהפך - לפעמים יש צורך לרדת ממהו.

אחרי עושר כזה של פעילות, איך הגעת לכלא ? שאלתי בבדיחות דעת כלשהי

אחד המורים ברופין, יוסי יסעור, ד"ר למחשבים, עוסק בעזרה לאסירים. הוא פנה אלי ואל ראובן לפני מספר שנים בהצעה לקלוט אסיר צעיר ולשמש לו

משפחה מאמצת , ראמנס החלטנו במשפחה להיענות לפניה . אולם המזכירות לא אישרה את זה . זו היתה ההתחלה . לפני כשנה פנה אלי יוסי יסעור שנית והציע לי לעשות משהו בנוה תרצה . הסכמתי . לאחר שיצר קשר ביך הנהלת הכלא לביני , התחלתי בפעולה - ומאז אני מעבירה שם חוג לאפיה לבנות העובדות במטבח . מדי שבועיים אני מתייצבת ביום חמישי ומבלה איתן שלוש שעות (מ-3 עד 6) ומן החומרים המיועדים לאפיית עוגות השבת, אנחנו אופות עוגות לכל אוכלוסיית הכלא . כאן אולי המקום להודות לתורם, שביקש להישאר אלמוני, שתרם סכום השורה לקצבה השנתית שביקשתי מן הקיבוץ ולא אושרה, כדי לגרוץ את אפשרויות האפיה .

ואיך זה הולך ?

המוטיבציה שלהן (של האסירות) נמוכה והן באות כאילו בכפיה, אבל תוך כדי עשיה משתנה מצב הרוח והן עובדות בהתלהבות רבה . כל פעם חוזר מצב זה על עצמו, אבל עכשיו קל לי יותר להתמודד עם זה, כי הבנתי שזהו דגם ההתנהגות שלהן . אני מתחילה מההסברה, אחר כך עוברים לעשיה - הכנת עוגות - ולבסוף האפיה . וכשמגיעים לשלב זה הרי נשאר זמן לשיחה ואז אני שומעת סיפורים מדהימים, רוויי עצב וחוסר תקווה, טרגדיות מספרות בנשימה אחת ונשמעות כמציאות שאיך ממנה מנוס .

כשהעוגה מוכנה, יושבים ושותים קפה . ואז אני מרגישה שתרמתי משהו להרג-שתן הטובה של נשים אומללות אלה . מדברים כדבר אישה אל רעותה והסיפורים זורמים כבר בטבעיות מוזרה . מה יהיה כשתצאי - שואלת אני . וכמעט תמיד נשמעת נימה פסימית . אחת אומרת : אני יודעת שאחזור... אין לאן ללכת, אין...

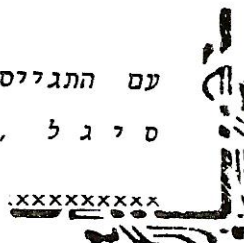
*

יכולנו לגלגל ולגלגל - לא הרגשנו כלל שחלפו השעות, ונדמה ששתינו יצאנו נשכרות .
שמעה ורשמה ל י ז ק ה

עם התגייסותך לצה"ל - ברכות לבנות החץ
סיגל, ליאורה, איריס, כרמית

עלו והצליחו !!!

"בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלו 21.12.84

על שריון, חופש, סוציאליזם וטבע האדם

(בעקבות הרהוריו של אביהו ולרגל חג ה-45 של הקיבוץ)

בהתייחסותו למילה סוציאליזם כותב אביהו בעלון הקודם :
" ... איך בכונתי להתייב בשער ככופר בעיקר, אבל נדמה לי שחיים בקיבוץ
'גן העדן הסוציאליסטי', מלמדים שיש בעיות גם ברעיון עצמו או לפחות
בהתאמתו לבני אדם... " - וכדוגמה הוא "שם את האצבע" על השריון
והוא כותב : "השריון נתפס כ'ערך הומני' אבל אינו ע ב ע י
(ההדגשה שלי) ואינו עובר כנראה עם חלב האם. צריך ל פ ו ת א ותו,
אם על ידי פיתוח משמעת אישית ומצפון תנועתית, כלומר ע"י 'אני עליון'
קשוח, ואם ע"י נוהלים תקנוניים". וכאן רואה אביהו את הבעיה העיק-
רית. והוא כותב : " צורך זה ב'כפיה' הוא בעיני פגם אמננטי (מצוי
במהות העניין) (הדגשה שלי) בשיטה, כי הכפיה מתנגשת בערך אנושי אחר -
ה ח ו פ ש, "ועל החופש לא שווה' לוותר, אפילו למען השריון".
והוא ממשיך : התנגשות זו היא די 'קטלנית'. הצורך להעדיף ערך אחד
על פני השני לא רק שהוא מעמיד דילמה קשה, ערכית ומעשית, אלא שהוא
מותיר לעיתים קרובות טעם מר כלענה... " .

עד כאן דברי אביהו, המעלה מחשבה רצינית :
האמנם "פגם אמננטי" ? ומה זה "חופש" ? ומה זה "טבעי" ? ומהו קשר
הגומלין בין ערכים שונים, הנראים לכאורה מנוגדים, כדוגמת "השריון"
מול "החופש" ? הנושא הוא עתיק כעתיקותם של הזמנים. בדורנו, בין
רבים רבים לפניה, התייבבה בשער הכפירה בסוציאליזם והשחיזה את הטענה
של "הפגם האמננטי". הסופרת האמריקנית-רוסית הנודעת איין ראנד,
מחברת הספרים "המעין המתגבר", "מרד הנפילים" והאוטוביוגרפיה שלה,
בהם ניסתה בצורהספרותית-רומנטית ליישם את הפילוסופיה של ניטשה על האדם
העליון, והיא טענה שטעות לחשוב שהסוציאליזם הוא רע בגלל אמצעיו -
אמצעי הכפיה והדיכוי. הסוציאליזם רע, היא טענה, בגלל עצם הרעיון
שבו, בגלל מטרתו - השואפת שריון בין האנשים, מטרה בלתי-"טבעית"
המנוגדת לטבע האדם. רק האי-שריון, רק המוכשרים יותר, החזקים יותר,
מקדמים את האנושות ולהם הזכות ה"טבעית" לפעול כרצונם, לשלוט באחרים,

ואיך להגביל את ה"חופש" שלהם. הסופרת הזו כבר בעולם האמת, אבל המסרים שלה עשו שמות בדורות של נוער בעולם וגם בארצנו. כל השוביניסטים למיניהם, כל הקרייריסטים והסנוביס, מקדשי האלימות ושנאת עמים, ובעלי "הגזע העליון" התבשמו מהם ומצאו הצדקה ב"טבע האדם" למעשיהם ומניעיהם. וידוע מהו המחיר שהאנושות שילמה עבור "תורות" אלה.

אז מה זה בעצם "טבעי"? למשל, מה טבעי יותר מאשר גבר הרוצה לחיות עם הרבה נשים אך אשה עם הרבה גברים? ומה "טבעי" יותר שהוא או היא גם רוצים להקים משפחה, ללדת ילדים, כהמשך "טבעי" לקיומם - ולמען אהבה הדדית מותרים על הרצון ה"טבעי" הקודם, או על ערך ה"חופש" שהיה להם, והוא "שווה" להקריבו למען ערך האהבה? האם ניתן להגיד שבעצם אהבתם איש את רעהו, המחייב אותם להגביל את ה"חופש" שלהם, יש "פגם אימננטי"? ומה זה בכלל "חופש"? האם לא מסתתר מאחורי ערך זה לפעמים אגואיזם פשוט, אינדיבידואליזם מופרז, בצע כסף, תאוות שלטון, שיעבוד אחרים? הרי לא יאומן כי יסופר, כי רק לפני 120 שנה השליכו את עצמם מנגד וגרמו למלחמת אזרחים אכזרית, בה נפלו למעלה מ-620 אלף קרובות - ה"דרומיים" של אמריקה - כדי להגן על ה"חופש" של...ניצול עבדים, מול "הכפיה" ו"העריצות" של המשחררים. והעולם מלא דוגמאות כאלו עד היום.

" בחברות בקיבוץ חייב להיות יסוד בחירותי, פנימי - של ריטוריקה. מי שהופך את הציפיה לעוד ועוד נכסים לעיקר, מהווה יסוד הרסני במערכת. לגביו השיוויון פירושו שלילת החירות - והקיבוץ הוא לו בית כלא..."

עלי קדם (מעגז)
מתוך רשימה ב"יחד",
עתון התק"ם
7.12.84

אכן, טבע האדם הוא קצת יותר מורכב משזה נראה לכאורה. לא רק יצרי ההרס העמוקים מני ים, של אגואיזם, חמדנות, תוקפנות, יצרי שלטון, שנאה ונקמה מחלחלים בתהומיו, אלא האדם הוא גם ייצור חברתי. בין רבים אחרים, כותב אחד החוקרים בימינו בחקר טבע האדם, בקר האמריקני: " האדם גובר על חידת החידלון שלו ע"י נתינת משמעות לחייו. בעצמותיו בוערת התשוקה

להיות מישהו, להיות נחשב, שמתחשבים בו, שמעריכים אותו. החיפוש אחר ביטחון, הפחד בפני בדידות ובפני חוסר אונים מגביר את זיקתו לחברה שבה הוא חי, מולידה אהבה, רחמים, עזרה הדדית ותלות הדדית."

איך האדם חד-מימדי. למעשה, כרוח המורשת היהודית, גם "יצר הרע" וגם "יצר הטוב", שניהם "טבעיים" ושניהם שייכים ל"טבע האדם". ומותר האדם מן הבהמה, כדברי המסורת שלנו, הוא ב ב ח י ר ה. "נתתי לך את החיים ואת המוות ובחרת בחיים!" היות בן-אדם - יכולתו לבחור. ההתנגשות בין ערכים שונים נגמרת על סיפו של הזולת. "מה ששנוא עליך - לחברך לא תעשה", זו התורה כולה, כדברי הלל.

בהזדמנות אחרת, במפגש בין המזכירים ו"גיל הזהב", אמר אביהו ש"הקיבוץ הוא נסיון מרתק של האנושות". והוא צדק. אך למה הוא נסיון מרתק? באשר סיטואציה היסטורית מסויימת של עמנו פגשה בצומת צעירים וצעירות יהודיים, שעולם הרוח העשיר שלהם הוליד אמונה אשר הובילה להגשמת רעיון שכל תוכנו הוא: קריאת תגר על "טבע האדם" המקובל. הם האמינו שבמאבק האיתנים שבתוך "טבע האדם" בין "יצר הרע", הלוּבש צורות שונות ומשונות (ואגו-איזם פשוט מופיע בלבוש ערך של "חופש") ולבין "יצר הטוב", אשר ודאי שאינו סימטרי ולא-פעם הוא כדוד הלוחם בגוליית - אם משלבים ידיים יחדיו, יש סיכוי יותר סביר לאיזון היצרים, לגבור על כוחות ההרס ולהבטיח רווחה גם לכלל וגם לפרט.

ולמה בין שני היצרים הנ"ל בולטת בצדק ההתנגשות בין "שיוויון" ו"חופש", שאביהו שם את האצבע עליה? באשר בבסיסם ובמקורם של המלחמות ונחלי הדם שזרמו וזורמים בהיסטוריה האנושית, מונחת הרגשת הקיפוח או אי-השיוויון בין אדם לאדם ובין עם לעם, אם זה אמיתי או מדומה. מובן, איפא, שחזונם של טובי האדם היה קשור בחלום על שיוויון, המונח גם ביסודו של הסוציאליזם, וכל המפר כלל זה נושא את שם הסוציאליזם לשווא. ומידת ה"חופש" ש"שווה" להגבילו למען ה"שיוויון" כמידת השיוויון שיש להשיגו, ויחס הגומלין ביניהם כשותפים כנים, שאופיים אמנם שונה אך שואפים לאותה מטרה הקיבוץ איננו גן עדן ולא חיים בו מלאכים. חיים בו אנשים רגילים עם אותו "טבע האדם" כמו כולם. ובזה גדולתו וייחודו: הוא הביא את רעיון ה"שיוויון" לרמה גבוהה יותר ומשוכללת יותר, לרמת השי"ת, הלוקחת

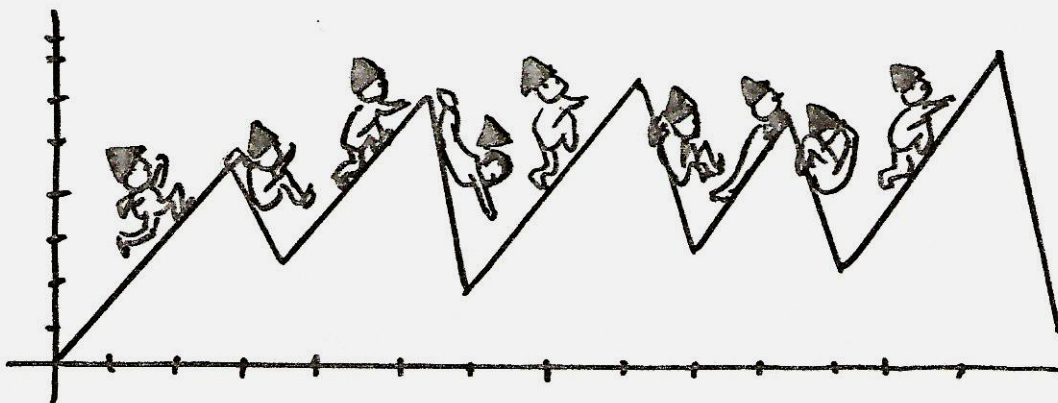
בחשבון גם את השוני והמיוחד של כל פרט ומחפשת את האיזון הנכון בין זיקת הפרט לכלל ובין התחשבות הכלל בפרט. ודווקא ה"אמנטי" שבקיבוץ, היינומהותה הפנימית של השיטה, של "כוח היחד" - מוכיחה עד כה (למעלה מ-70 שנה!) שהדבר אפשרי ושיש סיכוי שאותו "נסיון מרתק של האנושות" לא ייכשל. "נסיון מרתק" זה, שהוא בלי ספק מהפכני ונועז, והמאבק על קיומו, הוא לא-פעם "מר כלענה", בשפתו של אביהו, עבר ועובר תקופות שונות, של עליות וירידות, של יציבות ומשבירים, של תמורות אשר הזמן מחייב אותן ושל חולשות ועייפות שגם הן פרי הזמן ואופיו של הדור (וכאן, לדעתי, מתקשר הוויכוח על אורחות חינוך וחברה).

כשאני חושב על מפעלנו הקיבוצי וסוקר את אשר עבר על דורנו, בימי החג של 45 שנה לעלידתנו על קרקע כפר מנחם, מאמין אני שבכל דור יימצאו אנשים צעירים ונועזים, שאתגר זה של "הנסיון המרתק" של שאנושות ושל עמנו, של קריאת תגר על "טבע האדם" המקודש - יקסום להם ויתן משמעות עמוקה ורבת-עניין לחייהם, והם ירצו להמשיך בו ואף לשכללו.

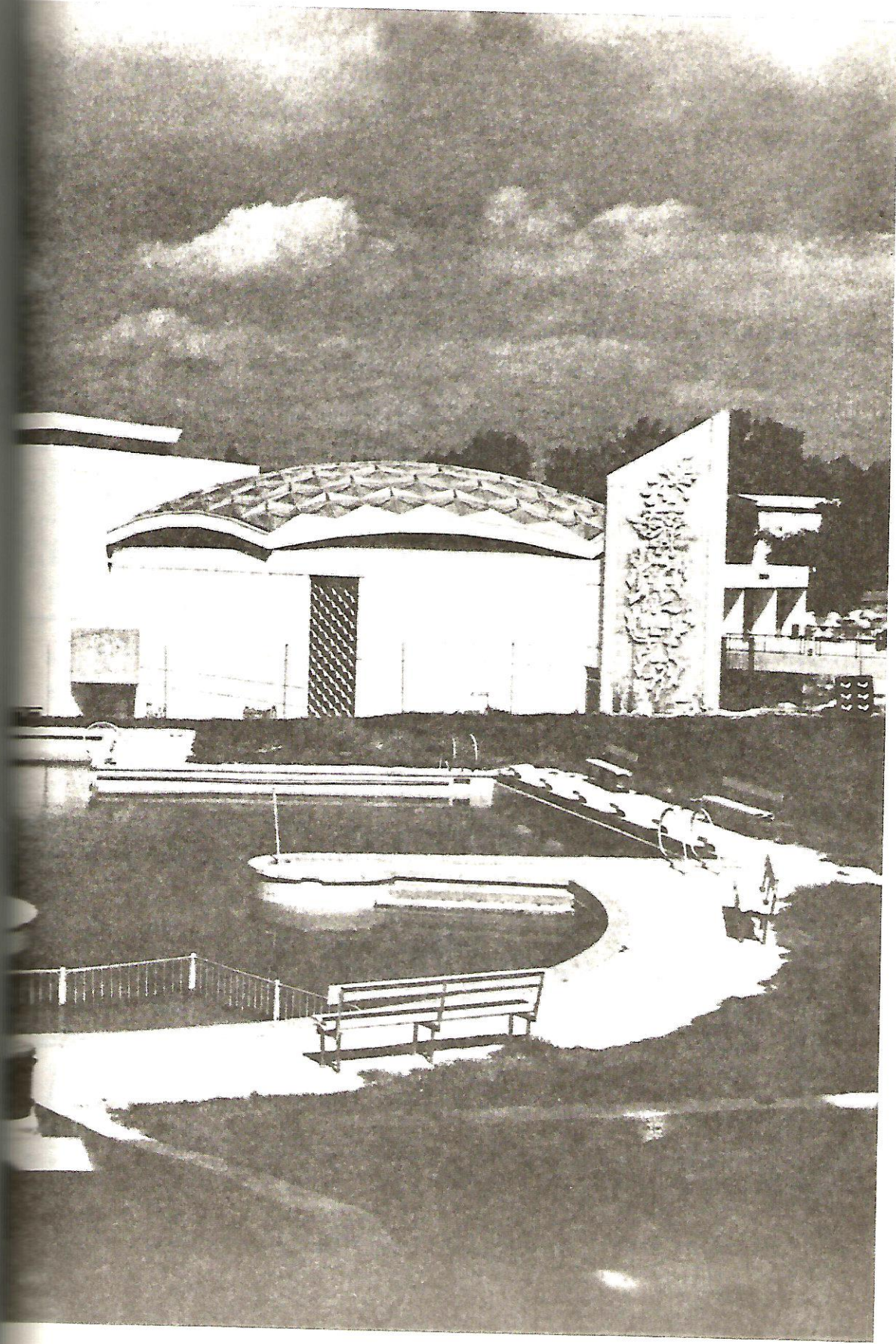
כדי לקיימו יאהזו ב"חוט המשולש" שלעולם לא יינתק: עולם הרוח, אמונה והגשמה. עולם עשיר של רוח ותורה שושרית, רציונלית והומניסטית, ממנו יונקת האמונה שבלעדיה אין שום סיכוי לנצח באיזשהו מאבק על דרך, אשר תוליד את ההגשמה העקשנית, המוכיחה שאכן אורח חיים זה אפשרי ויש תקווה ויש סיכוי.

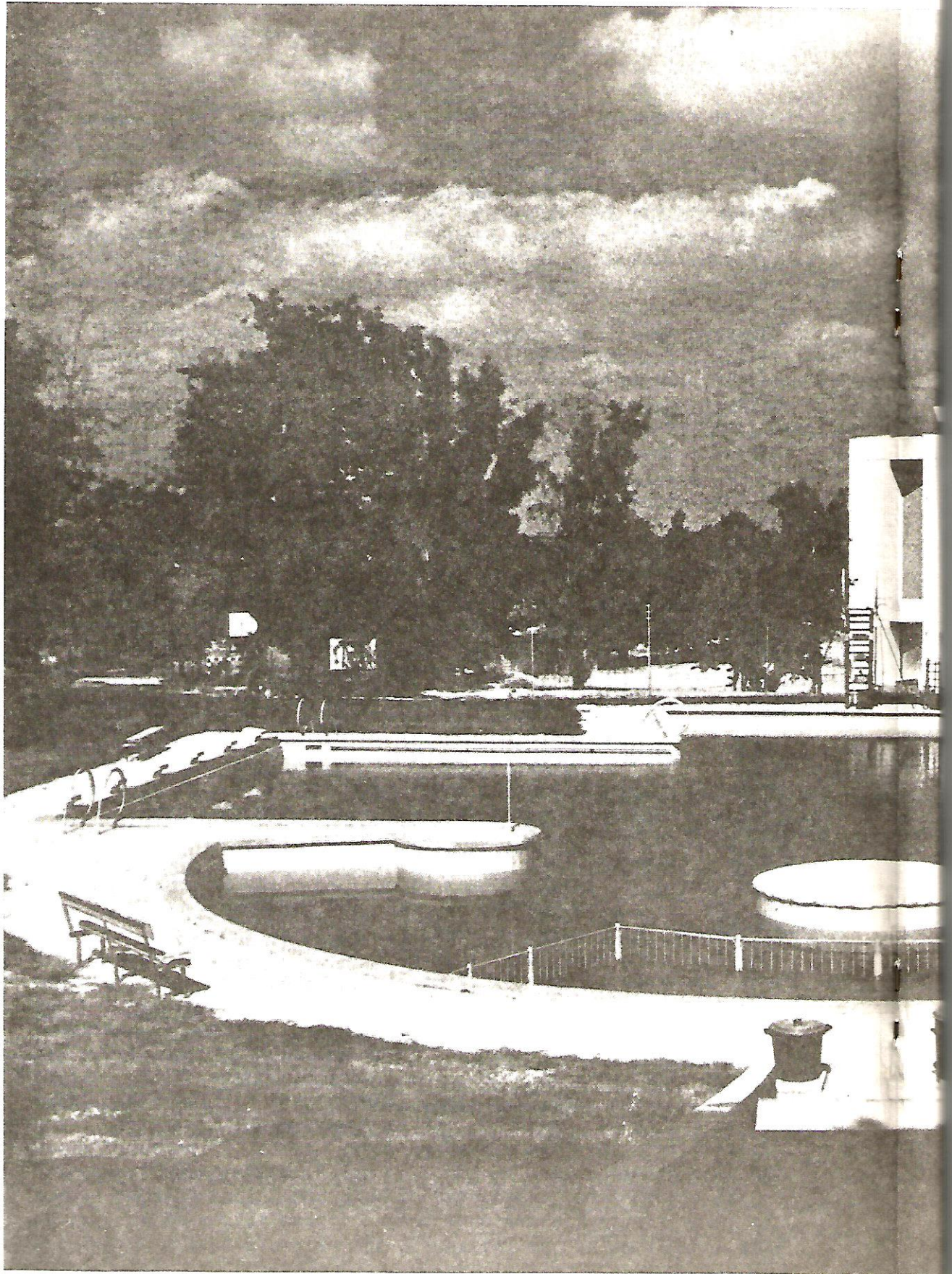
מ ת ס

(תגובה נוספת באותו נושא, מאת דליה גולדברג, עלינו לדחות לעלון הקרוב.)

"בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלו 21.12.84.

תורה

לפני שנים רבות חיה אצלנו כלבה ושמה היה תרזה. באותם ימים היה הקבוץ קטן ודל וחבריו מעטים. גם הילדים שהתהלכו בחצר, מעטים היו, קטנים ורכים כעצי החורש הצעיר. התקועים בצלע הגבעה. וכמו עצי החורש היו גם הילדים אהובים ומטופחים בדאגה ואהבה רבה. את הגבעה כיסו שיחי סירה קוצנית לרוב וסלעים גדולים לבנבנים הזדקרו מביניהם כשוניות מביץ גלי הים. זועפות וקשות היו פני הגבעה, שכן דשא לא צמח באדמת הסלעים וצפורים לא פקדו את המקום ופרחים לא שמחו את העיץ.

שכני הקבוץ היו ערבים שגרו בכפרים המפוזרים על ראשי הגבעות אשר במזרח ולאורך הדרך, ממסמיה הגדולה בואכה א-דניבה. והדרך עברה בינות לשדות דגן ופרדסים, פילסה לעצמה מעבר בין בתי הכפר טינה, מצאה נתיב צר בין טחוכות הצבר, ירדה לערוצי הנחל ועלתה על שיפולי הגבעות. כפני ים סוער שגליו קפאו לפתע פתאום היו פני הדרך. בקיץ העלו המכוניות שנסעו עליה ענני אבק כבד ובהורף עם רדת גשמי זעף, נהפכה לביצה קרה וטובענית. שומר נפשו נמנע ככל האפשר מנסיעות בחורף שכן, כל יציאה לכביש הראשי הייתה כהפלגה אל הבלתי צפוי.

עשירים היו ערביי הסביבה וברשותם אלפי דאשי צאן ובקר ושאר בעלי חיים אוכלי עשב שלא תמיד היה בגמצא. חמורות במיוחד היו השנים השחונות, או אלה שבהם הגשם בא באיחור. גם אנחנו ידענו חורפים של חרדה ותפילה לגשם. אבל, כשסוף סוף בא המטר המצופה רק בשדותינו, שנזרעו לפני הגשם, רק בהם צמח ירק טוב ורענן. באדמות כפריי הסביבה שנחרשו ונזרעו רק לאחר הגשמים, לא נראו אפילו שרידים של שלף. הכל נאכל וכורסם עד היסוד. ומה קל היה לרועים הערביים להפוך את שדותינו למקור זול למזון טוב. ומה פשוט היה הדבר!

שומר שדות רכוב על סוסה, היה מסייר בדרכים ובשדות ופוקח עיץ על הנעשה. ולשומר צמד כלבים מאולפים, רינה ומיקי הידועים, שעוררו פחד גדול בלב הרועים. ולא היה פלא בדבר! רינה "החריפה" ומיקי "הטמבל" כלבים גזעיים היו, מאולפים ומצפים רק לאות. מפחיד במיוחד היה מיקי, שפרצופו המכוער ואפן הפחוס עשו רושם דוחה גם כאשר כוונותיו היו טובות. כעת מותר לגלות שמיקי היה פחדן מאין כמוהו. באחד הימים עזב מיקי את אדונו השומר וברח הביתה כל עוד נפשו בו. ומעשה שהיה כך היה: באחד מימי הקציר הגיע השומר גם לקומביין ואנשיו. היה זה, כמובן, ביקור שיגרת, יום יומי. בסמוך לקומביין שקדו משפחות שלמות של כפריים בחריצות, על עבודתם. נשים וגברים, זקנים וילדים עסקו במלאכה ולידם ממש, רעו בנחת חמורים ועזים, או סוסים כפוחי רגלים. לפתע, ללא סיבה מובנת, פתח חמור גדול בנעירה אדירה. התגלגלה הנעירה בין הגבעות, כרעם בשמיים, ומיקי, שעמד קרוב לחמור, קפץ כנשוך נחש וברח, מדלג מעל לסלעים ומקפץ מעל לערוצים. אולי לבושה!! ומיקי רץ, והקול מלווה אותו, איננו מרפה. כשהגיע מיקי הביעה הנפל תשוש ליד חדר האוכל, רק אז נדם קול החמור ונעלם רודפו העיקש. כמובן. צלו של מיקי הוא אשר רדף אחריו ובהגיעו לחדר האוכל נמוג "הרודף" ונעלם בתוך הצל של המבנה. הערבים שראו את מנוסתו של מיקי צחקו בנחת. מיקי לא הורד בדרגה והמשיך להיות כלב שמירה לא במעט בזכות פרצופו המפחיד. אנשים זרים שהזדמנו לקיבוץ ופגשו בו, היו עושים את דרכם בזהירות, עקב בצד אגודל, תוך שמירה על מרחק סביר.

רק פעם אחת הוכיח מיקי שהוא כלב ראוי לשמו ומאז גדל פחדם של הרועים וקקרתו של השומר עלתה.

היה זה ביום בהיר וקר של ראשית החורף. רוחות שלהי הקיץ ייבשו מזמן כל ירק בערוצי הנחלים ועל הגבעות. בשדות כפריי הסביבה נראו רק ברקנים ושלף מכורסם עד תום. פה ושם יצאו ראשוני הפלחים, לאחר גשמי היורה, לחרוש ולזרוע. עצוב היה לשמוע את קול געילתן של פרות רעבות שחיפשו מעט ירק ללא סיכוי למצוא וללא תוצאה. ועצוב לא פחות היה מראה הפרות הכחושות שנעו באיטיות מוזרה. וביום בהיר כזה עלה עדר פרות גדול, על חלקת שחת ולקול צלילי החלילים רעו להם בנחת. והרועים רובצים בצל, תחת שיקמה עתיקה, מרוצים מעולמו של הרחום ומסדריו הטובים.

כשהבחינו בקבוץ בנעשה בשדה, הופעל הפעמוץ, כמקובל בימים ההם, ותוך רגעים ספורים התקבצו ליד האסם כשני מניני חברים. כשהתבררה גם סיבת האזעקה, הצטיידו כולם במקלות שהיו מוכנים למקרים כאלה, עלו למשאית ויצאו לדרך. גם שומר השדות השגיח בנעשה, ובזמן ש"האינטרנשיונל" עמוט חברים, עצר בקצה השדה, דהר הוא במלוא המהירות ושני כלביו אחריו.

"היהודים באים, שומר השדות בא!" צעקו הרועים. הם קמו ובצעקות וחבטות הצליחו, תוך זמן קצר, לכנס את העדר ולכוונו לעבר הגבעות. רק עגלה אחת נשארה במקום, מלקת את שפתייה, ומביטה בנעשה בעינים חסרות עניין.

- תפוס רינה, תפוס מיקי! פקד השומר ופרץ קדימה בדהירה, בעקבות החברים הרצים והפרות הנסות, לא ארכה השעה והמקום נהפך לזירת קרב והתגוששות. אדם ובהמה היו לגוש אחד, מזיע ומשתולל, חובט ומקלל. נובחת עזות רצה רינה בעקבות השומר. מיקי רץ אף הוא ברגליו הקצרצרות לעבר העגלה הבודדה שלא חשה בסכנה. הוא לא נזקק לזמן רב כדי לתקוף את העגלה.

בין רגע קרעו את הדממה קולות חבטה וקולות אנקה מרה. ככול שגברו היסורים גבר גם קול הכאב, עד שהיה לזעקת סבל שאין לתארה במלים. מיקי משך בכל כחו לאחור. העגלה, מתוך פחד וכאב, משכה לכוון הנגדי. ובאמצע; בין שניו ההדוקות של הכלב, כחוט המקשר ביניהם, - לשון העגלה. מצב מוזר בהחלט, שלא נמשך זמן רב. היה זה מיקי הנבוך, שהביט אחרי העגלה המתרחקת ממנו בריצה מטורפת, מנענעת בראשה הכואב. ואילו לשון העגלה נשארה, נוטפת דם, בין שניו ההדוקות של הכולדוג.

וכשעולים בדמיוני ימים רחוקים אלה ואני רואה את מגדל המיס הקטן ואת צריף חדר-האוכל הראשון, ירושת "ארגון מנחס" ואת כד המיס הענק שעמד בפיינה וסיפק מיט קרים לכל דורש, עולה לנגד עיני גם דמותה של תרזה. שהרי אי-אפשר לספר על הימים ההם ולא לספר על תרזה. כי תרזה שייכת היתה לכולם. היא הייתה של אבוש, היא השתתפה בכל שיחות הקיבוץ, היא הייתה ידידת הפעוטים, מלווה נאמנה לצאת המכבש ושותפה ללילות השמירה שלי.

רק חולים או שומרי לילה לא שיתפו את עצמם בשיחות הקיבוץ. כשהפעמוץ השמיע את צליליו היו כולם נוהרים - בזוגות או ביחידות - לעבר חדר האוכל. גם תרזה הייתה בין הבאים.

הייתה נכנסת לאולם, בצעדים מדודים ובבטחון כמי שמכיר בחשיבותו ויעודו בחיים. הייתה רובצת על הרצפה, בתווך, ראשה שעון היה על הרצפה בין רגליה הפטוקות, ספק מקשיבה לקולות, ספק נמה. באותם ימים, כאשר חדר האוכל היה בסך הכל מבנה עץ קטן ועלוב, הצפיפות הייתה גדולה, ותרזה שרבעה בלתי המזכיר וקהל החברים, הייתה מושכת תשומת לב כללית. "ההשלמה" שהייתה חדשים מאוד בקיבוץ, ניסו לא פעם לגרשה מחדר האוכל. הייתה נועצת בהם מבט כאומרת: - "מה לכם כי תנסו לשנות דברים? האינכם יודעים שזכויות לי במקום הזה ממש כלוות יקיים" הצעירים באמת לא ידעו על זכויותיה של תרזה, כי היו חסרי נסיון. ותיקי הקיבוץ ומיסדיו לא ניסו מעולם לערער על זכויות הכלבה. נוכחות תרזה בשיחה הייתה זכות טבעית, חלק מהנוף.

בבקרים הייתי רואה את תרזה קמה בעצלתיים ממקום ריבצה ומתקרבת אל הפעוטנים שזה עתה התחילו את טיולם היומלי. הייתה פוסעת באדישות, כאילו רק במקרה עוברת היא בשביל, נעצרת לפני הילדים ועדינה החומות-ירוקות שנוצצו אותה שעה בברק שובבני היו אומרות: "ילדים חמודים, שחקו עמי בבקשה, לטפו אותי, כי נעים לי מאוד להרגיש את ידיכם הקטנות. והילדים באמת ליטפוה ברוך ובעדינות, כאילו הייתה עשויה מזכוכית שבירה. תחילה היו מלטפים את זנבה, אחרי כן את עור גופה החוס ואחרי כן היו נוגעים בפסים השחורים שיקדו במקביל מחוט השדרה אל הבטן. רק מעטים מביניהם מצאו דם עוז לנגוע גם בראש.

- "איך דבר לילדים, לטפו גם את ראשי, הייתה כאילו אומרת, הרי יודעים אתם שאיך אני נושכת ילדים ואינני מפחידה. הילדים באמת לא ידעו. הם לא ידעו שאת זעמה הטילה רק על רינה יריבתה השנואה. כאמור רינה הייתה כלבת שמירה גזעית ומיוחסת. כדי לשמור על כלביו מפגע ומחלה, בנה נחקה השומר מלונה מיוחדת. המבנה, כבית של ממש, היה בנוי מלבני סיליקט ובו שני חדרים קטנים, דלתות וגג מפח גלי. באותם ימים עדיין גרו חברים, בצריפים, באוהליים, בסוכות יוטה ואפילו בבתים שנבנו מחבילות קש. כאשר נשמעו בחצר קולות נביחה עזות וענני אבק התאכזו אל על, ידעתי ששתי הכלבות, רינה ותרזה, נפגשו במקרה על גבול "ממלכתן" וערכו קרב בלתי מתפשר. כשהייתי פוגש את תרזה, פצועה ועייפה לאחר הקרב, הייתה מצמידה את ראשה אל רגלי ומצפה לדברי נחמה. ואני הייתי מלטף אותה ואומר לה ברוך דברי נחמה לרוב.

- "ראה, הייתה כאילו אומרת, מה עשתה לי כלבה זו! ראה את הדם והפצעים... אך דע לך בן-אדם שכל עוד אני חיה, לא תעבור רינה את הגבול ולא תתקרב לחדר האוכל, או לילדים"...

ידעתי זאת, כולם ידעו. כל עוד חיו שתי הכלבות נשמר באמת הסדר מסויים. רינה לא נכנסה לחדר האוכל - תרזה לא התקרבה לרפת או לדיר, כי שם שלטה היריבה חדת השיניים.

באביב לבושה הארץ בירוק-צהוב. ירוק שדות השחת, צהוב פרחי המרגניות וחרדל הבר. לאלפים ולרבבות מציגות את עצמן. גם שדות החיטה עדיין ירוקים ואילו השעורה הצהיבה כמעט כליל. מרחוק נראים שדות השעורה כים זוהר ומסנוור. שבולי השעורה מלאות וכאילו עייפות, נטויות כלפי מטה כראשי זקנים מופלגים בשנים. בעוד זמן מה יעלו שוב הקלטרות על השטחים שנועדו לתבואות קיץ. בינתיים ידי היוגבים מלאות עבודה, שהרי השחת רובצת ויש לקצור. מכאן, "מגבעת האבטיחים" דומות אדמות הקיבוץ ללוח שח-מט ענק. כל אחת מהמשבצות ברורה ומובדלת מאחותה, וריקה מאדם. רק במשבצת של השחת רוחשים החיים. כל כלי המשחק רוכזו במקום אחד. כל מי שידיים בריאות לו, גוייס לעבודת השדה. שכן, זמן קציר השחת הגיע !

וכאשר נקצרת השחת והמגובים אוספים אותה לגלים והחברים עורמים אותה לערמות קטנות כדי שתתיבש בשמש היטב, גם תרזה יוצאת לשדה. ימי קציר השחת הם ימי שמחה לכלבה. עת צייד העכברים המסתתרים מתחת לגלי השחת, מועד למעשי קונדס והתחרות עם הרוח הנושבת. מי יקדים את מי ק "האוירון" מצרף ערמות קטנות לערמה אחת ענקית והמכבש עובד במלוא הקצב. ביום עבודה ארוך ומפרץ יספיק לכבוש, בודאי, כמאה חבילות, אולי יותר.

הייתי פוגש אותה מוקדם בבוקר, כאשר האויר עדיין צלול וקריר, בעת שעובדי המוסך היו עוסקים בתיקוני הכלים. תמיז התרוצצה בעצבנות מה, כמפקד שסוקר את צבאו בטרם קרב. הייתה רצה מאבוש אל אנשי המכבש שעסקו בתיקון "הבדים" ומהם חזרה לאבוש. בינתיים ריחרחה את הסוסים הרתומים מאחורי "האוירון" או נבחה בעליצות לעגלה גדושה בחברים שאותה שעה יצאה לשדה. לפה ועירנית הייתה וכאילו אמרה: מהרו מהרו חברים, לבל ישרוף השרב את השחת ועלעליה ינשרו, פן ירדו גשמי המלקוש ולא נספיק לכבוש, חס וחלילה !

פעם אחת ראיתיה על ראש אחת הגבעות, רובצת ליד ארגז כלים וצורר דברי מאכל. איש לא היה מצליח לנגוע ברכוש שהופקד בידה. איש לא היה מצליח להזיזה ממקומה. אותה שעה עקבה בסקרנות ניכרת אחרי טיסתה של להקת זרזירים ענקית, שלפתע התרוממה, כאילו צו ניתן, ופנתה אל-על בשורה עורפית. לרגעים נדחקו הצפורים והתקרבו זו לזו והלהקה הצטמצמה ודמתה לאגרוף ענק, או לענף שחור הטס במהירות בשמים הכחולים. והנה נמוג הענף, שינה צורה והיה לבלון גומי גמיש, המתנפח והולך, עולה או יורד כלפי מטה. נדמה שהלהקה תתנגש בשדה ותתנפץ לרסיסים. שוב נוסקת הלהקה, איך מפגר ואיך משתמט. פעם עולה ופעם יורדת. והנה, עייפות כבר בנות הכנף, מפרפרות הן ביץ תכלת השמיים וירוק השדה כעומדות ליפול באפס כח. עפות בסמוך לאדמה, נוגעות בה כמעט, ולבסוף נוחתות לא הרחק מהקלטרת. שם נמצא, כמובן, אבוש נוהג בטרקטור.

לא השתוממתי לראותה במשך ימים אחדים באה למגרש החניה, בשעה שאוטובוס "דרום-יהודה" היה חוזר מהעיר. רבים היו באים אז לראות את באי האוטובוס החוזרים מהעיר. יום יום הייתה באה, בשעה הקבועה, תרה בעיניה אחר היורדים מהאוטובוס, וחוזרת למקומה, מאוכזבת. אני ידעתי שאבוש ובני משפחתו בחופשה והבינותי ללב הכלבה. סדרן דירות הייתי אז

ורציתי לדעת כמה אורחים יגיעו וכמה מקומות לינה עלי למצוא עבורם. חברים רבים חיכו יחד עמי, בעצם רובו של הקיבוץ. מרחוק נשמע קול הצופר של האוטובוס. מוסה, נהג "דרום-יהודה" היה צופר ממושכות, כדי להודיע ליושבי הגבעה שבאוטובוס שלו נוסעים - יולדת ואזרח חדש. זאת הייתה גם סיבת ההתקהלות במגרש החנייה. נהוג היה אצלנו, בימיס ההם, לחכות ליולדת ברדתה מהאוטובוס, כדי לברכה וכדי להעיד מבט ברך הנולד. נוהגים נחמדים שנעלמו עם הזמן שחלף. רחש עבר בקהל והאנשים זזו קדימה לקראת האוטובוס הזעיר, שהיה מקפץ על הסלעים שליד חדר-האוכל ובהילוך נמוך התקרב אל מקום החנייה. אז, בטרם עמד כליל, ראיתי דבר שלא האמנתי באמיתותו. תרזה השמיעה קול נביחה קצר ועלז, כעין אזהרה.

- "אני פה, אבוש, מחכה" ! ובזניקה נחשונית קפצה תרזה דרך החלון הפתוח, ישר אל בין זרועותיו של אבוש. והאוטובוס עדיין היה בתנועה...

שוב שמרתי בלילות. כשיצאתי מחדר הנשק שבבנין המרפאה, קידמו את פני ליל חורף שחור כזפת ודממה עמוקה. עננים כבדים היו תלויים מעל האסס. גם האויר רבץ, כבד כעופרת, ללא נוע. הכל ציפו לסערה שתתחולל, או לגשם שירד אפילו רינה לא נבחה אל התנים. הגברטור דמס אף הוא. בבוקר הפסיק לפעול ומאז אין מיס ואין חשמל בקיבוץ. אור קלוש ולא יציב של נרות ועששיות הסתנן מחלונות החדרים. מי שרצה להתקלח באותו יום, צריך היה לרדת לגן הירק ולמצוא מעט מיס בברזים הנמוכים ביותר. וכשאין מיס וחשמל החיים קשים.

את תרזה טרם ראיתי, אף כי מראשית השמירה עברו כבר שלושה ימים. בעבר, כששמרתי, הייתה מצטרפת אלי וברצון הייתי מקבלה. אינני יודע מדוע זכיתי אני לחסד זה, אבל, תרזה הייתה גם לי לבת לוויה נאמנה בלילות שמירה מעולם לא קראתי לה, תמיד הצטרפה אלי מרצונה. חברתה נסכה בי הרגשת ביטחון כי עיניה היו חדות ושמיעתה מצויינת. והנה, זה הלילה השלישי ותרזה איננה. לא היו לי טענות אליה. ככלות הכל, אבוש היה אדונה וממנו קיבלתי את לחמה. אני פשוט הצטערתי על שהיא איננה לידי.

"אולי המליטה ושומרת על גוריה?" הרהרתי. נזכרתי שלפעמים, באמת, הייתה נעלמת לזמן מה אחרי המלטה. איש לא ידע לאן. כשנכנסתי, יום אחד לאורווה כדי לרתום את "מוטל", הפרד, שמעתי קול זלזור מאימם של כלב שמשך את תשומת לבי. תרזה רבצה בפינה אפלה, על מצע קש וכחצי תריסר גורים רעבתניים ינקו את חלבה. היא רבצה בדיוק על פתחו של סליק "השוורצלוזה" שרק במקרה ידעתי על קיומו ומיקומו. התקרבותי אל הכלבה, אך היא קיבלה את פני בעיניים חכליליות שירו בי חיצוי איבה, ובקול חירת שהלך וגבר ככל שהתקרבותי. ידעתי שימי גידול הגורים קדושים הם לתרזה. אפילו ממאכל הייתה מתנזרת כמעט כליל. הסתכלתי בה מרחוק משתומם על קבלת הפנים.

- "אולי באמת המליטה ואני לא ידעתי?" הרהרתי שוב. עמדתי ליד המסגריה, מתחת לגג. משתדל לראות ככל האפשר יותר. החושך היה כה עמוק שדבר לא ראיתי. אפילו את קצה הרובה שאחזתי בידי. השפלה כולה הייתה שקועה בעלטה מוחלטת. לא אור לא ניצוץ של אור לא איוושה. רק בפאתי צפון-מערב, רחוק, האירו אורות רחובות את שמי החורף האפלים. כהילה ענקית

נראו אורותיה של המושבה, כאור הירח העולה מאחורי הגבעות שבמזרח. אף שביב של אור ומסביב דממה עמוקה. הייתי לבדי, יצור קטן וחלש ובלתי מסוגל לראות למרחק של צעד ופחות. מרחוק הגיעו לאוזני צלילי שירה ערבית. בחצות הלילה שר ערבי בודד בקולי קולות.

- "אולי זה מא-דניבה, הרהרתי, מי יודע" ?
 בחורף נשמעים הקולות ממרחקים, בעיקר בלילה. מן הסתם ערבי בודד שהולך בשדות ושר כדי לגרש את ה"גידן" - הרות שאורבת להולכי רגל בלילות. עמדתי מתוח ומקשיב רב קשב ואוחז בעוז בקנה הרובה. אולי הערבי קרוב יותר ואני טועה? שהרי הצלילים ברורים היו להפליא, יכולתי להבחין אפילו בסילסוליו הרביים של השיר הנוגה.

פתאום הרגשתי שחיה נצמדת לרגלי ובזנבה מכה בירכי. - "אחו - שלוקי, חלפה מחשבה בראשי. - לך מפה, לחשתי, הסתלק ! אחו-שלוקי היה כינויו של כלב שבמקרה הגיע למקומנו מאחד הכפרים. אולי פחי האשפה שמצא משכו אותו, אולי ריחן של הנקבות. קשה לומר שהיה חביב על חברי הקיבוץ. כלב חנפן זה שהיה גונב את הכריכים של עובדי גן הירק לא היה אהוד. במקום תשומת לב שביקש בכירכורים משונים, זכה רק לבעיטות.

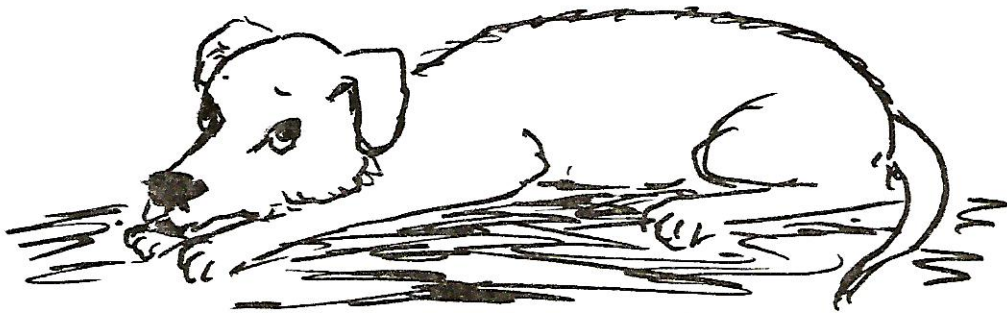
- "הסתלק, לחשתי שוב. הכלב המשיך להצמד אלי. אחזתי את הרובה בקנה ובקת הנחתתי מהלומה על אחו-שלוקי. רק קול אנקה חלשה הגיע לאוזני. השתוממתי. מה קרה לאחו-שלוקי זה, שאיננו מסתלק בקול יללה? מדוע נצמד לרגלי וזוחל סביבי בהכנעה כל כך ? ומדוע משמיע רק קולות כאב בשקט כל כך ? שוב הרימותי את הרובה ושוב הכיתי. אבל הכלב לא זז ממני. מלא תמיהה הרכנתי את ראשי כדי להיטיב לראות, אחרי-כך ממש התכרפפתי עד שראשי נגע כמעט בראש הכלב.

- "תרזה ! קראתי בחום.

ותרזה ליקקה מעל פני, זוג דמעות, שבלי משים נשרו מעיני ...

משה לביא

כפר-מנחם

'בשבילי הכפר' מס' 6 כז' כסלו 21.12.84.

אגדת הורף

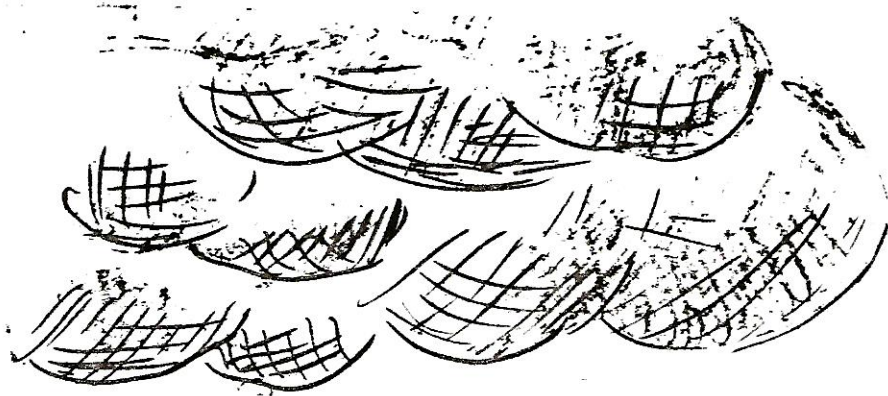
ואם תרצו אין זה אגדה כלל וכלל

לפני הרבה הרבה שנים
(בחורף 1945), הגיעו
לביקור בכפר מנחם הסופר
שלמה טנאי ואשתו תרצה
הציירת. במסמיה ירד עליהם
מבול, נו - ואת היתר אין
צורך לתאר. בהגיעם לקיבוץ,
רועדים מקור ורטובים עד לשד
עצמותיהם, הם הצליחו להנציח
מאורע בלתי-רגיל זה בציור
ובחרוזים.

פשפשו בארכיון, מצאנו דפים
בלים אלה, שיפצנו אותם
וערכנו לדפוס - וזאת
לתעודה לדורות הבאים.

חרוזים - שלמה ט.

ציורים - תרצה ט.

אם תביא לי את זה
אני אקח לך את זה

??

?

כְּפִי מִנַּחֵם, כְּפִי מִנַּחֵם,

אֶת בְּנֵיךְ הָאֵם לֹא תִדַּע לִנְחֹם:

הָאֵם לְעוֹלָם מִמֵּאֲסָמְיָה בְּדָוָךְ.

נִשְׁקַע בְּמִוּ בּוֹץ עַדִּי בְּיָדְךָ?

חברי הקבוצה:

הבאמת?

האמנם?

"בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלו 21.12.84.

הילדים:

איזה פלא, איזה פלא
שישנם אנשים כאלה...

התקנה, ממשאל זרבת
אך מימין לא נרה כנות.

5

בתל-אביב

נוצת לה המטריה, ה. פרמנט * נוגה,
הגשם כאילו לא היה. נוגע לא נוגע. 6

גם השמש הן גזרה עוד
והאדמה גפרה עוד
וכל פרח וכל צץ
עוד בשמש יתנוצץ

בכל אלקה יש קצת קוץ,
בכל ארץ יש קצת בוץ.
אבל הסוף, אבל הסוף
בכל ספור הסוף הוא טוב

תק"ט יציאות מאל ...

כי תסע בכביש הראשי המוביל לעזה ותדרים מגדרה - תבחננה עיניך באורפק משמאל, לרגלי הרי יהודה וחברון, נקודות מלבינות. אלה הם הבתים של קיבוץ השומר הצעיר כפר מנחם (על שמו של מ. מ. א. או-סישקין ז"ל). אם יעלה הרצון לפניך לנטות מהכביש ולגשת ולראות את היישוב הנראה כעל כף היד - אל נא תעשה זאת בחפזון: בדוק קודם כל בלוח אם חורף או קיץ בארצנו. והיה אם חורף הוא - הווה זהיר והיזכר מתי ירד כאן הגשם האחרון, שמא מלאים עדיין הוואדיות החוצות את הדרך מיס ושמא לא נתייבש עדיין הבוץ די צרכו, למען תוכל להיות בטוח שתעבור בשלום את שבעת הקילומטרים ותגיע לנקודה ...

(1939)

אפריל 1944 :

דו"ח מכנס ועדות בריאות של הקבה"א . בכינוס הזה שהתקיים במשמר זבולון השתתפו באי-כוח כל המשקים, מחוץ לשלושה . יש לציין שההשתתפות היתה מלאה. הן בביקור והן בוויכוח ... בארצות אחרות אחוז ההפלות הוא 25, אבל כל ארץ ותנאיה ואקלימה שלה . בעיקר התעכב ד"ר גאנץ על הלך הרוח שבקצו ציטט עד היום . זאת אומרת שבקיבוצים הצעירים היתה דעה מתנגדת להולדת ילדים וזה גרם למספר גדול של הפלות מלאכותיות . כמובן שרוב ההפלות גורמות לאחת או יותר הפלות טבעיות . לפי הנסיון והבדיקות אין לחשוב שהאקלים שלנו או הכלכלה שבקיבוץ או העבודה הקשה יכולים להשפיע או לגרום הפלה טבעית . ובכן, בראש וראשון יש להימנע ככל האפשר מהפלות מלאכותיות . הוא הרחיב גם את הדיון על אמצעי הזהירות שיש להשתמש בהם ... ד"ר מאיר גם הוא דיבר על אמצעי זהירות - בהחלט לא להשתמש בקואיטוס אינטרופטוס מכל סוג בחילות ... התחלת חיי המין בגיל 18 מוקדם מדי וצריך להימנע

נובמבר 1949 :

הערוך רות ג'ורג' : כשפונה חבר קיבוץ למרכז המשק ומבקש את הג'יפ לנסיעה לתיאטרון, מתקבל על הדעת שמרכז המשק דוחה את הפניה . ואפשר להגיד ששניהם בסדר ... אבל, כשחבר פלוני לוקח את אותו ג'יפ באותו ערב ונוסע לאותה הצגה, מבלי לשאול את מרכז המשק - אי-אפשר להגיד שזה בסדר . וכי מה כאן זכויות היתר ? מי קבע אותן ומי עומד מאחוריהן ? האם הזכות לנסוע בג'יפ לחדר האוכל לארוחת הבוקר מקנה גם זכות-יתר לנסוע לרחובות להצגה ? רשות הדיבור למרכז המשק .

... תגובת זאטוטיס : כשהגיעה השמועה שברל ינהג באוטובוס במקום לודל, הרגישו מייד בשינוי ומצאו שמעתה זה לא יהיה "דרום יהודה" אלא "דרום ברל" .

יולי 1954 :

... לאחר ציפיה ממושכת, תקוות, אכזבות
ופניות איך-ספור לממשלת המנדט וממשלת ישראל, הגיע סו"ס קץ לפרשה
ארוכת לבטים : הותקן קו טלפון לכפר מנחם . ב-13 במאי נחנך הקו
בשיחה שהתנהלה עם מזכירות הקיבוץ הארצי, אשר הופתעו לשמוע "הלו
הלו, כאן מדברים מכפר מנחם" . - הקו פועל בסדר . שומעים ברור
והוא נוצל כבר לתועלת המשק ולנוחות החברים .

ינואר 1959 :

"לרופא ביתנו ברכת יובל" . זה שנים הולך בינינו יום-יום ולילה
לילה ועושה את מלאכתו בצנעה, בשלווה ובבטחון . עצם ישיבתו של
ד"ר ציקל בכפר הקיבוצי עושה אותו לחבר ולחלוץ . אכן, אילו רק
בא לשבת איתנו כאן ולא הוסיף - דיינו . אילו רק ריפא חולינו
וחולי ילדינו - דיינו . אך מכיוון שגם בא, גם מתמיד, גם מגיש
לנו את מיטב השירות הרפואי, וגם ידיד ויועץ, מרגיע ונוסך בטחון -
הרי מן הדין שנאמר לו עכשיו, פה אחד ובקול רם : יודעים אנו גם
יודעים מה רבה הברכה שאתה מביא עלינו, רוצים אנו שתדע גם אתה,
מה עמוקה ההערכה, האמון והחיבה שכולנו רוחשים לך .

דצמבר 1964 :

הגיע החורף ושוב אנו יושבים בשורות צפופות (ועדיין לא מסומנות
- מדוע ? עד מתי ?) וחוזים בהקרנת סרטים . האולם סגור ומסוגר,
פרט לחלוץ שבור, והוא אפוף עשן סמיך, שסוגר עלי מכל עבר, צורב
את עיני (רק עיני ?) ומונע ממני מקצתה של ההנאה שנותרה בצורת
ישיבה זו באולם הקולנוע המקומי . ושוב אני שואל את השאלה הנצחית :
למה ומדוע ? אי-התחשבות זו בציבור גדול של לא-מעשנים - מדוע ?
מדוע יכול אותו חבר מעשן לשבת בהיכל התרבות או באולם הצגה עירוני
אחר - ובמשך שתיים להתנזר מעישון, ופה בביתו לזלזל בחוק בלתי-
כתוב זה, ששמו התחשבות בזולת ?

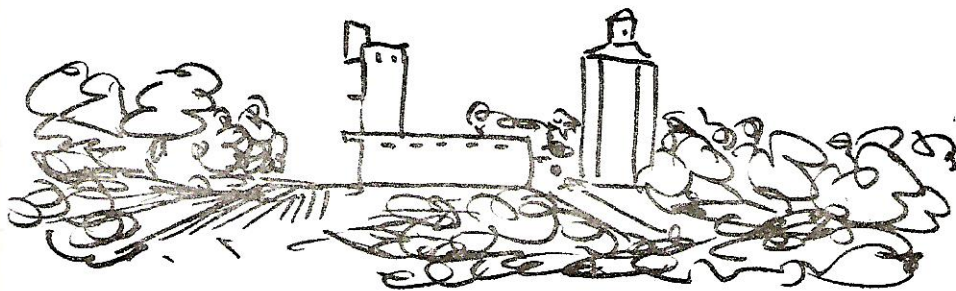
דצמבר 1969 :
 ערב המטמון זיכה אותנו בחוויה מיוחדת במינה, כמותה לא ידענו
 זה זמן רב. ערב זה הוכיח שוב, כי עדיין לא פסה תקווה בחיפו-
 שינו אחרי המשותף בין הדורות. אינני גורסת טשטוש גבולות, אלא
 מציאת נקודות אחיזה העשויות להעמיק את השייכות למקום ולחברה בה
 אנו חיים, כדי להגביר את החברות היומיומית הפשוטה ...

דצמבר 1974 :
 זוהי שעתה הגדולה של הלחמניה, שעת חסד היסטורית :
 טרם ירדה הקטנה משולחן ארוחת הבוקר שלנו וכבר הספיקה לעלות על
 שולחן הדיונים - לאו דווקא בזכות עצמה אלא כסמל לצמצום
 וחסכון, לכמעט-השלמה עם ההכרח להוריד את רמת החיים (בתנאי שזה
 לא יכאב במקומות הרגישים) ...

דצמבר 1979 :
 ...ואתם, נכדים שלנו - הסבתות והסבים יהיו מאושרים אם גם אתם,
 ב"כוח היחד" שלכם, כחברים טובים אחד לשני, ברצון לעזור זה לזה,
 בהתמסרותכם ללימודים ולעבודה שלכם - תצטרפו בבוא היום למפעל
 נהדר זה ששמו בית כפר מנחם, ותזכו גם אתם לעמוד פעם במיפקד,
 כסבים, ולספר לנכדיכם-אתם מה שסיפרו לכם הסבים שלכם
 על השורשים, על תולדות המקום הזה - ושמו יהיה לתפארת !

דצמבר 1983 :
 כן, ראיתי אתכם בטלויזיה, את כולכם ! שלוש פעמים רצופות חזרתי
 בסרט - ונהניתי כל פעם מחדש. לא רק נדב-כוכב כולכם הירידה
 נהדרים ! ולא חשוב אם אכלתם או עבדתם או עחקתם או סתם עברתם
 בדרך, לא חשוב אם "לא שמתם" על הצלמים או אם קרנתם מאושר תחת
 הזרקורים או שדווקא סגרתם את הדלת כמו חמוטל - פתאום לבשתם
 מימד אחר, כמעט זוהר-של-כוכב-שנולד. מישהו עוד יכול לקבל
 רושם שאתם שמחים בחלקכם, שנעים לכם בקיבוץ הזה !

שיצרתי . אנשים שבאים לבקר פשוט אינם יכולים ליהנות, כי הם ממש נתקלים בפס- לים ורואים אותם מקרוב מדי . אני חולם שדימצא מקום קבוע לתצוגה מתמדת, שחברים ומבקרים מן החוץ יוכלו לראות ואולי גם ליהנות מיצירותי .

כעת מעסיק אותי נושא הרעב, ואני עובד עליו זה תקופה ארוכה . לרוב אני זקוק ליותר זמן למחשבה ותכנון מאשר לביצוע עצמו .

בשביל מה זה טוב ? שאלתי .

אני תמיד ער למתרחש סביבי, לכך לא חסרים לי גירויים ליצירה, שהיא רעיונית בעי- קרה . יחסי אנוש, אירועים פוליטיים, פגישות עם אנשים מעניינים, תופעות שלי- ליות וחיוניות כאחד, כל אלה ואחרים תורמים איך-סוף נושאים ליצירה .

אפשר לפעמים להתייחס מן המציאות שלנו, אבל אני תמיד מוצא נקודת אור המאירה לי בכל מצב . לכך עצם העבודה הזאת משחררת אותי ממועקות ומרחיבה את שטח המחיה שלי (לא במטרים - ברוח יוצרת) .

נשאר לי רק להודות לך, אבוש, על השיחה המעניינת ולאחל לך שנים רבות של יצירה .

...פסליו של אבוש שיד- כים להורי התרבותי הביתי של כפר מנחם... לכך הופכות תערוכותיו לאירוע ביתי חשוב והציבור כולו לוקח חלק בהן - ובהתלהבות .

כאך ניצב לפנינו אמן בעל שיעור קומה לפי כל קנה מידה חיצוני ...

דרכו האמנותית של א. דובר - ייחודו גם בעושר הרעיוני וגם ב- עושר הצורני . הטבע משמש אמנם מצעו של עיצוב זה וכוחו של הפסל בכך שיודע הוא להשתמש במצע הטבע בחירות מירבית למימו- שו הגשמי של עולמו הפנימי ...

קטע מתוך תכניה שהופיעה לרגל תערוכת פסלים של אבוש 1982

כתב : משה ישראל

שוחחה ורשמה ל ז ק ה

מוקדש לאמן אבוש
מקיבוץ כפר מנחם

ה א ד ז

לא ידע האדן, בשוכבו
תחת פסי-הרכבת החלודים
כי 'נידרון' הוא לחיים חדשים
על ידי מגע האיזמל בר.

חיילי הסולטן עליו עברו
ואויבים, צמאי-דם
רמסוהו, העיקו ולחצו...
אך את סבלו בהכנעה קיבל.

אט, אט, כמעט והיה לזקן בלה
ההולך לקראת רקבוץ ומרות
ברם, לפתע לחיים התעורר
עם יקיצת האדמה לפריחה.

באו, שבו הבנים, הבעלים
לאדמת אבות אבותיהם
והקימו מחדש בשממה פה, גן-עדן
שנהיים פעם בידי זדים זרים.

על הסלעים החשופים הופיע קיבוץ
עבר כל שבעה מדורי גהינום
ובידי האמן, הפסל, נפלו האדנים
שחיכו כבר ליום מותם.

נגע בהם איזמלו החד
אחוז בידי-הזהב של האמן
ובעץ הזקן התעוררה הרוח
אשר עודנה פעמה בקרבו.

וכך נולדו: יונת השלום,
הנביא ובן-הערבה,
המלך הפורט על נבל
והאם החובקת את ילדה...

מה נוגע ללב להביט
בעיני האמן הנוצצות, איך
בחום נשמתו אורחיו הוא עוטה
בעת הצגת יצורי כפיו...

ע צים לא גדלו על הסלעים
אך באדנים העתיקים, בזה החומר
שכמעט אבד לעולמים
הפירח נשמת-חי, הקבוצניק הזקן.

ד'ר יעקוב קרול מרחוב

תרגום חופשי מרוסית אל-תר.

— יעקוב קרול —

— יעקוב קרול —

כאורז הנייר

בשביל המוליך מבריכת השחיה לשיכון הוותיקים. פסעה לאיטה אישה בחלוק רחצה, שבא להעיד כי זר עתר טבלה במים הקרירים. בימי הקיץ החמים אפשר לפוגשה שם מדי יום ביומו, והיא מקדמת בברכה את כל הנקרים בברכה. חברים ותיקים וצעירים, ילדים ותינוקות, ואז... כן אז חוזרת היא למחוז ילדותה. שם יערות, נהרות ואגמים היוו רקע טבעי למשחקים טיולים ובילויים. כל חופשות הריג מבלה היתה עם אחיותיה במקומות קיט שונים. צריר למלא את הריאות אוייר צח, היתה אמא אומרת ושולחת את ילדיה בלייור דודה ששעתר ריתר פנויה לכך, לכפרי הסביבה או למקומות קיט מרוחקים יותר. מחצית היום היתה קודש ל"תעלולי הנהר" - שחיה, שיט סירות ומשחקי חרף.

פתאום עצרה ורצתה להיזכר מי לימדה לשחות ומתי? חיש מהר גילתה, כי בעצם נזרקה לתוך המים ונסחפה בזרם, ובתנועות-"כלב" הצליחה להגיע, רועדת ומבוהלת, לחרף מיבטחים. מאז היא שוחה עם הזרם ונגדו. התחרויות האלה של שחיה נגד הזרם היו מלהיבות ביותר - ומי שהצליח בכך זכה במנה גדושה של הערצה, בתוספת "כיף" של חזרה עם הזרם, עטורי נצחון. הה... אנחת סיפוק נתמלטה מגרונה, כשנזכרה בשיט הסירות אל האי שבמעלה הנהר. ארבעה צוותים ניצבו לתחרות וסירה מס. 2 סיימה ראשונה - והיא בתוכה. אבל לא תמיד האירה ההצלחה פנים - ואז צריך היה לדעת להפסיד בכבוד, כמו במבצע חציית הנהר בשחיה. אולם תמיד נלוותה למשחקי הנהר עליצות נעורים והדי השירה והצחוק נישאר הרחק הרחק אל תוך היער.

אחר כך באו ימים והיא חצתה נהרות כדי למלט את נפשה. היא ניסתה יחד עם אחרים לעצור את הזרם האדיר של הרג וחורבן. והמים החיים שזרמו ביערות שטפו לרגע את תלאות היום, ריעננו את נפשה הדוויה ולו לשעה קלה.

ועכשיו משמשת הבריכה תחליף צנוע לשפע הנהרות והאגמים של ימי ילדותה. גם השחיה נגד הזרם מכבידה כבר מאוד - איך סיכוי להצליח, אך הבריכה השלווה מאפשרת להחזיק את הראש מעל פני המים, לצפות על הנעשה מסביב ולחייך חיוך של השלמה...

ל י ז ק ה

"בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלו 21.12.84.

עבדאללה מא-תינה

מי זוכר את עבדאללה ? מי אינו זוכר את עבדאללה ? עבדאללה מא-תינה , מהבית שבקצה המזרחי של הכפר , בית האבן , הוא בית המידות המתבלט בקצהו זה של הכפר , הבנוי כולו חושות חמרה , קש וגבבה . מא-תינה אמרתי ? כן , מהמקום בו נטוע עתה הפרדס שלנו .

עבדאללה מתינה . ידיד הקיבוץ , ידיד האישי של חברים רבים . ידיד נעורים של הקיבוץ בנעוריו . אלמלא חששתי מפראזות , הייתי מוסיף ואומר עבדאללה , ששימש ראש גשר ח'י , של בשר ודם , לשלום ואחוה בין יהודים וערבים , בין המתישבים הצעירים והחדשים שזה מקרוב באו לחדש בריתם עם האדמה הזאת ובין אלה שישבו פה דורי דורות .

כי היה עבדאללה זה המושיט יד , הבא לביקורים ומקבל ביקורים בביתו , המברך בחגיגנו "בשם העם הערבי" ומעל לכל ידיד הילדים . כן , אפילו הילדים , בכורי בניו של הקיבוץ , אהבוהו והוא אהבם . זוכרני ביקור במינס ביום חורף בוצני אך בהיר לאחר הגשמים , היינו אז בכיתה ג' והלכנו לבקר בא-תינה ובבית עבדאללה בלוויית מיטק מורנו : נירה ודליה ושני האורים , גדעון , אראלה ואנוכי . עבדאללה כיבדנו בתפוזים , שטעמם היה מר משהו , והגיש קפה בספלונים קטנים . הוא דיבר בעברית רצוצה . אך מילים נכונות ובהיגוי יפה .

לאחר מכן ביקרתי אצלו שנית , בביתו , הפעם בלוויית מתתיהו אבי , וגם הפעם השפיע עלי רוב טוב וכיבודים למיניהם . השנינו בינו לביין מתס קלחה בערבית מדוברת ולא הבנת מאומה . אך התרשמתי מיחסי החיבה והרעות , שהתרשמתי מגינוני הכיבוד והכבוד והאירוח הפתוח רחי . אף שהגינונים הללו הם חיצוניים מאוד כביכול , הרי הם פרי של תרבות עמוקה ושרשית

ומעל הכל - הדימוי שנחרת בי למן ילדותי דמת מאוד , שהמושג ערבי קשור באיבה , בשנאה , ובדם , דימוי זה לא השתרש בי עמוק ואף התערבב דימוי נוסף של ערבי כאיש חביב , כידיד וכאדם במידה רבה בזכותו של עבדאללה זה . הנה לפני ערבי צעיר , בגודל טבעי , שאינו מצמיח קרניים ואינו נושך או מכה אלא מדבר בלשון בני-אדם , נראה כבן-אדם ומתנהג כבן-אדם , כאחד משלנו . תרבותי , עצור , לימד עצמו לאכול בכף ובמזלג ומלמד לשונו עברית עוד בטרם למדנו אנו ערבים

איש זה , אף שלא זכה אז להשכלה מסודרת , רחב-אופקים היה (ופליאה כיצד יכול היה לצמוח בבית נחשלות כאלה אדם כזה) , החש כמו באופן אינטנסיבי כי "המתנחלים המוזרים" האלה , החיים חיי שיתוף ומעבדים שדותיהם בטרקטורים ולא בבהמות , עשויים להביא ברכה רבה , קידמה ותמורה

לחיי הנחשלות והבערות בכפר שבו הוא חי ובכפרים המרובים שמסביב . כל זאת - אם רק ישררו שלום ואחווה . שלום ואחווה, זו היתה שאיפתם של אנשי כפר מנחם שהתיישבו על האדמה האפורה והטרשית הזו, וזאת היתה הלשון שבה דיברו מלכתחילה עם שכניהם . עבדאללה הביך לשון זו רצה בה . אך לא כך רצה הגורל ולא כך רצו מנהיגי עמו .

*

ובאו ימים אחרים . ימים של שנאה ואיבה ומלחמה ודם, לא בינינו לבין עבדאללה, אך בין שני העמים . עבור הורינו היו אלה ימים של סבל וגבורה וגדולה, עבור עמנו היו אלה ימים של בראשית חדשה . אך עבור שכנינו היו אלה ימים של סבל וטרגדיה ללא גדולה .

עבור עבדאללה אישית היו אלה ימים של טרגדיה גדולה מאוד . הוא לא יכול היה להינתק מבני עמו וגורלם למרות הידידות הכנה והעמוקה שרחש לנו . יחד עמם הגיע למלכת ירדן - ואחר כך ירד המסך הכבד . שתיקה גמורה, שנים רבות וארוכות ללא כל הד, ללא קול ובת קול . כאילו בלעה אותו האדמה. דומה כמו נסתמלה בגורלו הטרגדיה של השנאה והאיבה בין העמים, שאין לה שחר ותכלית .

אך הנה באו ימי מלחמה ששת הימים . קיץ תשכ"ז . בתנופת בזק מיגר צה"ל את צבאו של חוסיין והגיע עד לירדן . מי עוד זוכר בימים גדולים וסוחפים אלה את עבדאללה מירדעבר, מי עוד קיווה לפגישה מחודשת ?

יום אחד, לאחר ששבת המלחמה אל ספטל הלימודים, גלגלתי שיחה עם אחד ממורי לסוציולוגיה מאוניברסיטת תל-אביב, הד"ר עמנואל מרקס . ידעתי כי הוא עורך מחקר סוציולוגי ואנתרופולוגי מקיף במחנות הפליטים ביהודה ושומרון וביקשתי לשמוע ממנו פרטים על מחקרו . ולפתע שח לי הדוקטור : הלא מכפר מנחם אתה, נכון ? שמע, יש לי סיפור בשבילך . בביקורי במחנה הפליטים ברמאללה פגשתי ערבי משראל, סימפתי, העובד מטעם אונרר"א במחנות הפליטים, איש כבן 40 בערך ואולי יותר, דובר עברית טובה למדי . חיש קל התיידדנו והוא סייע לי במחקרי .

מי האיש, מיהרתי לשאול, ומחשבות החלו להתרוצץ במהירות במוחי . "מהכפר א-תינה הוא, הכפר שהיה לידכס", השיב . - "ולא עבדאללה שמו ?", התמלטה קריאת הפתעה מפי . - "בדיוק !" - "מהבית המזרחי שבקצה הכפר ? - "זהו זה, השיב מורי. אכן, מה תאמר ? ארץ קטנה ועולט קטן . האם אתה עדיין זוכר אותו ? - "איזו שאלה !" - "ברודאי תתפלא לשמוע, השיב ד"ר מרקס, אך הוא זוכר גם זוכר אתכם, בחיבה ובגעגועים" .

*

יום אחד, המשיך ד"ר מרקס בסיפורו, פנה אלי עבדאללה ואומר : שמע, עמנואל, אתה מוכרח להסיעני לכפרי, לביתי . ידעתי היטב, המשיך ד"ר מרקס, כי ביתו נמחה זה מכבר מעל פני האדמה וכי על חורבות ביתו צימח ועלה פרדסכם המלבלב . אך לא יכולתי לסרב לאיש נעים-הליכות וידיד טוב כזה . הכנסתי אותו למכוניתי, התנעתיה ו...נסענו . משקרבונו לכפר הולדתו היה עבדאללה כהוזה . הנא הביט והביט בעיניי יוקדות וקמות ועצובות . הסתכל והת-בונן . האסתי את נסיעתי, פניתי אליו ואמרתי : כשנגיע לא-תינה, אמור לי שאעצור !

ידעתי היטב היכן המקום . כשקרבתנו לגשר הרכבת החדש, היו עינינו של עבדאללה קבועות כמסמרות למקום שהיה בו פעם כפרו, אך לא ביקש לעצור . המשכנו הלאה . "אולי כבר עברנו ?" הקשיתי . - "לא, סע הלאה !" . לאחר זמן פנה ואמר לי בעצבות נוראה : חזור על עקבותיך . פניתי אליו ושאלתי : שמא ניכנס לכפר מנחס ? - לא, לא עכשיו ! - ובכך, לאן לנסוע ? - בחזרה, לרמאללה .

כל הדרך בחזרה שתק . עצבות כבדה ולא אפפה אותו . כממלמל בינו לבינו עצמו אמר : אפשר ובכל זאת טעינו ותעינו . כפי הנראה לא עברנו במקום הנכון . שהרי א-תינה צריכה להיות במקום כלשהו . דומני שהבין הכל, אמר ד"ר מרקס והוסיף מייד : ואולי בכל זאת לא הבין . לא, לא את הכל הבין . לא הכל חדר לתודעתו . נפרדנו בלחיצת יד, בחיבה ובעצבות, סיכס ד"ר מרקס .

*

שמעתי בהתרגשות את סיפורו של ד"ר עמנואל מרקס וביקשתיו לפרוס בשלום עבדאללה, ידיד ביתנו משכבר הימים, שהנה כמו שב לתחיה ועמו קמו לתחיה מנבכי הזכרון, זכרונות ממחוז הילדות . השבוע ביקר עבדאללה לראשונה ב- ביתנו, בכפר מנחס, חברים רבים הכירוהו ושמחו לבואו . לחצו ידיים בחמימות, בהתרגשות מוסתרת .

עוד לא סיפרתי לעבדאללה בפגישה ראשונה זו, איזו חיבה עמוקה אני רוחש לו ואיזה חוב אני חב לו אישית . הוא סימל עבורי מילדות את ההתגלמות החיה של האפשרות האחרת, אפשרות של שלום, של אחווה, של ידידות בין אנשים, ללא חציצה בין עם לעם .

הנה נקפו 21 שנים מאז ראינוהו לאחרונה . שנים של תמורות ותהפוכות כה גדולות ששינו לחלוטין את פני סביבתנו ונוף ביתנו . שנים של בניה ויצירה ותנופה, של כיבוש נוף הטבע וכיבוש נפש האדם ועיצוב דמות חברתנו, אך גם שנים של דם ודמעות . והנה נפלו המחיצות . ומשהורם המסך, התברר כי עוד בחורנו חי . עבדאללה חי וקיים וחרף כל מה שאירע - זוכר לנו חסד נעוריים ורוחש לביתנו חיבה עמוקה .

וכיוון שעבדאללה חי (וחיים אל נכון עוד אנשים שכמותו) , גם התקווה לשלום חיה וקיימת, עזה ועמוקה בלבב כולנו .

נ ח ו ס ר

מתוך עלון הקיבוץ 31.5.68

"בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלו .21.12.84

הציגים .

הכפרים טינה ו א י ד נ י ב ה - כפרים ענינים .
 ט י נ ה - של פלחים זעירים עם חלקות אדמה קטנות .
 ו א י ד נ י ב ה - כפר ללא אדמה, רובם אריסים של
 אחד ממשפחת חוסיין, המופתי הגדול, או אריסי תל-א-סאפי .
 ט י נ ה הכפר הקרוב ביותר, בו התחכנו ביותר בגלל
 עליית עדריהם על אדמותינו או בגלל השחתת חלקותיהם
 ע"י מעבר מכונות חקלאיות שלנו בתוכן .

זנח את אשתו וילדיו בכפר
 וגר אצלנו זמן-מה . הדיונים
 היו ממושכים , בטינה ובתל-
 אביב . לי זה נתן התעסקות -
 ותחושה של עשייה פרודוקטיבית
 למען השכנים .

לכלל מעשה וביצוע הדבר לא
 הגיע . אבל עצם הדיון -
 והחידוש שברעיון של חנות-
 צרכניה - עזר להחדיר בכפר
 מושגים חדשים וחדשים .

ז א ב פ י נ ק ו ס

בטינה השתדלתי למצוא רובד רחב ליחסי
 שכנות טובים . היתה יוזמה מצידנו
 לפתוח צרכניה במקום, במקום
 החנווני הגיבן שעשק את התושבים .
 חנותו היתה חור, אך גדושה מיצרכים .
 לא פעם גם אנו נעזרנו בחנות זו ובה
 קנינו גרעינים , מלח, בצל ומצרכים
 אחרים - באיך לנו כסף לקנות ב"המשביר"
 בתל-אביב, ופה אצל הגיבן נהנינו מ-
 אשראי ושהקפה לכמה חודשים, עד שנקבל
 כמה לירות מקבלן הקידוח. שאצלו עבדנו
 כשכירי יום - לאחר שהוא, הקבלן, קיבל
 את שכרו מהסוכנות .

באמצעות המחלקה הערבית שבהסתדרות
 והמחלקה הערבית של השומר הצעיר,
 ניסחנו טיוטה של אגודה שיתופית
 בטינה לצורך הקמת צרכניה וסניף קופת-
 חולים. בתקופה זו גם ארגנו הפגנת 1
 במאי משותפת של תושבי טינה וחברי
 כפר מנחם (הונצחה בצילום יפה !),
 עם דגלים אדומים וכו' .

מצאנו בודדים בכפר טינה ששיתפו
 פעולה איתנו, אחדים מהם ברצינות,
 אבל כוחם בכפר היה מוגבל . עבדאללה,
 בנו של המוכתאר, איברהים, אחיו של
 המוכתאר השני (שניהם ביקרו אצלנו
 אחרי 1967), עיסמאיל "הקומסומול"
 שהיה בבריגדה הבריטית, למד עברית

"בשבילי הכפר" מס' 6 כז' כסלו 21.12.84.

מ פ י ל ד י נ ו
ב ש ת י ה מ ל ח מ ו ת

ב-48 רינה צועדת יחפה באמצע
היום : ארץ, החול כל כך חם
בהדר . אצלנו בארץ ישראל
לא כל כך חם !

גלעד : רחל, כשנחזור
לכפר מנחם נדבר אנגלית ?

אמא, את יודעת מה זה קרוב
ומה זה רחוק ? רחוק זה פה
בהדר וקרוב זה בכפר מנחם .

אמא, שאל אברי את דינה ,
למה אומרים כל הזמן שהמצרים
התקיפו ? הרי הם טבעו מזמן
בים סוף !

סיפורים לחם

מוטקה מספר :

היה זה ב-23 בפברואר 1947 .
בשעה עשר בלילה הוזעקתי לרתום
את זוג הפרדות "גיבור" ו"בובה"
כדי להוציא לכביש את יהודית
אלעזרי שכרעה ללדת . מיהרתי
לרפד את העגלה לנוחות היולדת
בקש וסמיכה רכה וחכייתי לאות
תזוזה .

והנה אחרי זמן קצר הודיעו לי
שהנסיעה מתבטלת, כי הרך הנולד
ששמו בישראל דוד - יצא בכוחות
עצמו לאור העולם והמיילדת המקו-
מת, לידה, מקבלת אותו
בזרועות פתוחות .

החזרתי את הפרדות לאורווה, אולם
חיש מהר התברר לי שלא לשרוא
עמלתי . בהיעדרי התמקמה לה
רינה (הכלבה של הקיבוץ) בעגלה
המרופדת והמליטה שישה גורים .

*

ומוטקה מוסיף לסיפור
שיר קטן מאותם הימים :

לא עוצבה דעתי בניידון
ושכחתי את כל ההתחלות
וכרתי רק עץ ושלכת
ושיח שולח פרחים .
זכרתי את נקודת הביניים
שנותקה מדרכי המלאכים .

פז
לח
פ'פ'..

שג'ר
ט/דד

ע ד ש י פ צ י ע ה ש ח ר

כמה יְדֵי שְׂמִינִית
כמה לִיבֵי שְׂמִינִית
כמה שְׂכִינָה שְׂמִינִית
פֶּשֶׁר טוֹד-שִׁיחַ נְשִׁיג .

טוב בליבֵי סֶבֶר רחש
טוב שרועד מִיתרו
טוב שעד קול ועד לחש
בי לא קִידוּס כִּינורו .

עד שיפציע השחר
עד שתיתם כל עוולה
עד שרובן לי כל שחר
נשמתִי עוד אתן כל-כולה .

נ ח ו ס ש ו ר

כל הזכרית שמורות.